Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.

№ 242 (6. 731) 1988 йил 22 октябрь, шанба Баҳоси 3 тийин

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 20 октябрь куни бўлиб ўтган мажлисида СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йилга мўлжалланган Давлат плани ҳамда Давлат бюджети лойиҳаларини кўриб чиқиб маъқуллади, бу лойиҳаларни ҳукумат Сиёсий бюронинг 6 октябрда бўлиб ўтган мажлисидаги муҳокама чоғида, шунингдек, СССР Олий Совети палаталари доимий комиссияларида план ва бюджетни таҳлил этиши вақтида айтилган мулоҳаза ва таклифларни эътиборга олиб тўлдириб чиққан.

КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь социалистик революцияси 71 йиллигига бағишланган чақириқлари тасдиқланди. Чақириқ тексти матбуотда эълон қилинади.

Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси СССР Министрлар Советида «СССРдаги ихтирочилик фаолияти тўғрисида»ги СССР Қонуни лойиҳасини тайёрлаш ҳақидаги масалани кўриб чиқди. Айни вақтда ихтирочилик соҳасида ҳозир амал қилиб турган қонунлар ихтирочиларнинг ижодий имкониятларини кучайтиришдан ва улар яратган ишланмаларни рўёбга чиқаришдан корхоналарнинг ва меҳнат коллективларининг иқтисодий манфаатдорлигини таъминламаётганлиги уқтириб ўтилди. Бу эса фан ва техниканинг энг янги ютуқларидан халқ хўжалигида кенг миқёсда фойдала-

(Давоми учинчи бетда).

СССР Олий Совети Президиумининг қарори

СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги СССР Қонуни ҳамда СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақидаги СССР Қонунининг лойиҳалари тўғрисида

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. СССР Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги СССР Қонуни ҳамда СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақидаги СССР Қонунининг КПСС Марказий Комитети томонидан СССР Олий Советига тақдим этилган лойиҳалари умумхалқ муҳокамасига қўйилсин. СССР Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги СССР Қонунининг лойиҳаси марказий, республика, ўлка, область газеталарида 1988 йил 22 октябрь куни ва СССР халқ депутатларини сайлаш тўғрисидаги СССР Қонунининг лойиҳаси 23 октябрь куни эълон қилинсин.

2. СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссияларига мазкур лойиҳаларнинг умумхалқ муҳокамаси чоғида тушган таклиф ва мулоҳазаларни кўриб чиқиб, тегишли таклифларни киритиш топширилсин.

3. Иттифоқдош республикалар Олий Советларининг Президиумлари республикаларда қонунларнинг лойиҳалари юзасидан халқ депутатлари, гражданлар, меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотлари томонидан киритилган, шунингдек, оммавий ахборот воситалари томонидан тақдим этилган таклиф ва мулоҳазаларни умумлаштиришни ташкил этсинлар.

4. Марказий матбуот органлари, телевидение ва радио Қонун лойиҳалари юзасидан ўзларига тушган таклиф ва мулоҳазаларни умумлаштирсинлар.

5. СССР Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги СССР Қонуни ҳамда СССР халқ депутатларини сайлаш тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳаларига оид таклиф ва мулоҳазаларни умумлаштириш материаллари СССР Олий Совети Президиумига 1988 йил 25 ноябрга қадар беш кунда бир марта тақдим этилади.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
М. ГОРБАЧЕВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль
1988 йил 21 октябрь.

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг

ҚОНУНИ

СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

Социалистик демократияни, халқнинг ўзини-ўзи бошқаришини ривожлантириш, сайлов системасини, халқ депутатлари Советлари ҳамда суд органлари структураси ва фаолиятини такомиллаштириш мақсадида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

1. СССР Конституциясига қуйидаги ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1. 12-боб қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«12-БОБ

Халқ депутатлари Советлари системаси ва фаолиятининг принциплари

89-модда. Халқ депутатлари Советлари СССР халқ депутатлари съезди ва Олий Совети, иттифоқдош ва автоном республикалар халқ депутатлари съездлари ва Олий Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари — ўлка, область, автоном область, автоном округ, район, шаҳар, шаҳарлардаги район, посёлка ва қишлоқ Советлари — давлат ҳокимияти ваколатли органларининг ягона системасини ташкил этади.

90-модда. Халқ депутатлари Советларининг ваколат муддати — беш йил.

Халқ депутатлари Советларига сайлов тегишли давлат ҳокимияти органлари ваколат муддати тугашидан камида тўрт ой илгари тайинланади.

91-модда. Умумиттифоқ республика ва маҳаллий аҳамиятга молик энг муҳим масалалар халқ депутатлари съездларининг мажлисларида, Олий Советлар ва маҳаллий Советларнинг сессияларида ҳал қилинади.

Халқ депутатларининг съездлари Олий Советларни ва Олий Советларнинг Раисларини сайлайди, маҳаллий Советлар Советларнинг раисларини сайлайди. Олий Советлар ва халқ депутатлари маҳаллий Советлари (посёлка ва қишлоқ Советларидан ташқари) ўз Президиумларини тузадилар.

Халқ депутатлари Советлари доимий комиссияларни ташкил этадилар, ижро қилувчи ва бошқарувчи органларни, шунингдек, ўзларига ҳисоб берадиган бошқа органларни тузадилар.

Халқ депутатлари Советлари сайлайдиган ёки тайинлайдиган мансабдор шахслар ўз лавозимларини сурункасига икки муддатдан ортиқ эгаллай олмайдилар.

92-модда. Халқ депутатлари Советлари давлат контролини корхоналар, муассасалар, давлат, кооператив ташкилотлари ва бошқа ташкилотлардаги меҳнаткашларнинг жамоат контроли билан уйғунлаштирувчи халқ контроли органларини тузадилар.

Халқ контроли органлари Қонун талабларининг, давлат программалари ва топшириқларининг бажарилишини контрол қиладилар; давлат интизомини бузишга, маҳаллийчиликка, ишга маҳкамачилик назари билан ёндашиш кўринишларига, хўжасизлик ва исрофгарчиликка, сансалорлик ва бюрократизмга қарши курашадилар; бошқа контрол органларининг ишини мувофиқлаштириб турадилар; давлат аппарати структураси ва ишини такомиллаштиришга кўмаклашадилар.

93-модда. Халқ депутатлари Советлари давлат, хўжалик ва социал-маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларига бевосита ёки ўзлари тузган органлар орқали раҳбарлик қиладилар, қарорлар қабул қиладилар, уларнинг ижросини таъминлайдилар, қарорларнинг амалга оширилишини контрол қиладилар.

94-модда. Халқ депутатлар Советларининг фаолияти масалаларни коллектив бўлиб, эркин, амалий муҳокама қилиш ва ҳал этиш, ошкоралик, ижро қилувчи ва бошқарувчи органларнинг, Советлар тузадиган бошқа органларнинг Советларга ва аҳолига мунтазам ҳисоб бериб туриши, уларнинг ишига гражданларни кенг кўламда қатнаштириш асосида қурилади.

Халқ депутатлари Советлари ва улар тузадиган органлар жамоатчилик фикрини ҳисобга оладилар, умумдавлат ва маҳаллий аҳамиятга молик энг муҳим масалаларни гражданларнинг муҳокамасига қўядилар, ўз ишлари ва қабул қилинган қарорлар ҳақида гражданларни мунтазам хабардор қилиб турадилар».

2. 13-боб қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«13-БОБ

Сайлов системаси

95-модда. Халқ депутатларини сайлаш бир мандатли ва кўп мандатли сайлов округларида умумий, тенг ва тўппа-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида, яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади. Бундан ташқари, СССР Конституциясида, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Конституцияларида белгилаб қўйилган нормаларга мувофиқ СССР халқ депутатларининг, иттифоқдош ва автоном республикалар халқ депутатларининг учдан бир қисми жамоат ташкилотларидан — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, касаба союзлари, кооператив ташкилотлар, Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи, хотин-қизлар, уруш ва меҳнат ветеранлари, илмий ходимларнинг бирлашмалари, ижодий союзлар ҳамда Қонунда белгилаб қўйилган тартибда тузилган ва Умумиттифоқ ёки республика органларига эга бўлган бошқа жамоат ташкилотлари ва СССР гражданларининг бирлашмаларидан сайланади. Жамоат ташкилотларидан халқ депутатларини сайлаш уларнинг съездларида, конференцияларида ёки уларнинг Умумиттифоқ ёхуд республика органлари пленумларида ўтказилади.

96-модда. Сайлов округларидан халқ депутатларини сайлаш умумийдир: СССРнинг 18 ёшга тўлган гражданлари сайлаш ҳуқуқига эгадирлар. Жамоат ташкилотлари съездларининг, конференцияларининг барча делегатлари ёхуд уларнинг Умумиттифоқ ёки республика органлари пленумлари қатнашчилари жамоат ташкилотларидан депутатлар сайлаш ҳуқуқига эгадирлар.

18 ёшга тўлган СССР граждани халқ депутатлигига, 21 ёшга тўлган СССР граждани эса СССР халқ депутатлигига сайланиши мумкин.

СССР граждани бир вақтнинг ўзида халқ депутатларининг иккитадан ортиқ Советига депутат бўлиши мумкин эмас.

СССР Министрлар Совети, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари составига кирувчи кишилар, ана шу органларнинг Раислари, шунингдек, идораларнинг раҳбарлари, маҳаллий Советлар ижроия комитетлари бўлимлари ва бошқармаларининг раҳбарларидан ташқари, ўзлари ҳисоб берадиган Советларнинг депутатлари бўла олмайдилар. Судьялар, прокурорлар ва давлат арбитрлари ўз вазифаларини амалга оширадиган территорияда Советларнинг депутатлари бўла олмайдилар.

Суд томонидан руҳий жиҳатдан ожиз деб топилган руҳий касалликка чалинган беморлар, озодликдан маҳрум қилиш жойларида сақланаётган шахслар, шунингдек, суд қарори билан мажбурий даволаш жойларига юборилган шахслар сайловда қатнашмайдилар.

97-модда. Сайлов округларидан халқ депутатларини сайлаш тенгдир: ҳар бир сайлов округидаги сайловчи бир овозга эгадир; сайловчилар сайловда тенг асосда иштирок этадилар.

Жамоат ташкилотларидан халқ депутатларини сайлаш чоғида шу жамоат ташкилоти съезди, конференциясининг ҳар бир делегати ёки пленумнинг ҳар бир қатнашчиси бир овозга эга бўлади ва уларнинг ҳаммаси сайловда тенг асосда иштирок этади.

98-модда. Сайлов округларидан халқ депутатлари тўғридан-тўғри сайланади: гражданлар халқ депутатларини бевосита сайлайдилар.

Жамоат ташкилотларидан халқ депутатлари шу жамоат ташкилотларининг съездлари, конференциялари делегатлари ёки уларнинг Умумиттифоқ ёхуд республика органлари пленумлари қатнашчилари томонидан бевосита сайланадилар.

99-модда. Халқ депутатлари сайловида овоз бериш яшириндир: сайловчиларнинг ўз истакларини билдиришини контрол қилишга йўл қўйилмайди.

100-модда. Халқ депутатлигига сайлов округларидан номзодлар кўрсатиш ҳуқуқи меҳнат коллективларига, жамоат ташкилотларига, истиқомат жойларида сайловчилар йиғилишларига ва ҳарбий қисмларда ҳарбий хизматчилар йиғилишларига, жамоат ташкилотларидан халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш ҳуқуқи эса шу жамоат ташкилотларининг Умумиттифоқ ёки республика органларига берилади, бу органлар қуйи коллективларнинг ва ана шу ташкилотлар аъзоларининг фикрини ҳисобга оладилар.

Халқ депутатларига сайлов ўтказиш чоғида депутатликка номзодлар сони чекланмайди; сайловолди йиғилишининг ҳар бир қатнашчиси муҳокама қилиш учун ҳар қандай номзодни, шу жумладан, ўз номзодини таклиф қилиши мумкин.

Сайлов бюллетенига одатда мавжуд мандатдан кўпроқ миқдорда номзодлар киритилади.

Сайлов округларидан халқ депутатлари сайлови чоғида округдан депутатликка кўрсатилган номзодларни муҳокама қилиш ва тегишли сайлов комиссиясида рўйхатга олиш учун номзодларни тақдим этиш тўғрисида қарор қабул қилиш учун округ сайловолди йиғилишлари ўтказилиши мумкин.

Халқ депутатлари сайловини ўтказиш билан боғлиқ харажатлар давлат ҳисобидан бўлади.

101-модда. Сайловга тайёргарлик очиқ ва ошкора амалга оширилади.

Сайлов ўтказишни меҳнат коллективларининг, жамоат ташкилотларининг вакилларидан, истиқомат жойидаги сайловчилар ва ҳарбий қисмлардаги ҳарбий хизматчилар йиғилишларининг вакилларидан тузиладиган сайлов комиссиялари таъминлайдилар.

СССР гражданларига, меҳнат коллективларига ва жамоат ташкилотларига депутатликка номзодларнинг сиёсий, ишчанлик ва шахсий хусусиятларини эркин ва ҳар томонлама муҳокама қилиш имконияти, шунингдек, йиғилишларда, матбуотда, телевидение, радио орқали номзодни ёқлаб ёки унга қарши агитация ўтказиш ҳуқуқи гарантияланади.

Халқ депутатлари сайловини ўтказиш тартиби ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Қонунлари билан белгиланади.

102-модда. Сайловчилар ва жамоат ташкилотлари ўз депутатларига наказлар берадилар.

Халқ депутатларининг тегишли Советлари наказларни кўриб чиқадилар, иқтисодий ва социал ривожланиш планларини ишлаб чиқиш ҳамда бюджетни тузишда уларни ҳисобга оладилар, наказларнинг бажарилишини ташкил этадилар ва наказлар қандай бажарилаётганидан гражданларни хабардор қилиб турадилар».

3. 15-боб қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«15-БОБ

СССР халқ депутатларининг съезди ва СССР Олий Совети

108-модда. СССР давлат ҳокимиятининг олий органи СССР халқ депутатлари съездидир.

СССР халқ депутатлари съезди ССР Иттифоқи ихтиёрига берилган ҳамма масалаларни кўриб чиқиш учун қабул этишга ва ҳал қилишга ҳақлидир.

Қуйидагилар фақат СССР халқ депутатлари съездининг ихтиёрига берилади:

1) СССР Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартишлар киритиш;

2) СССРнинг состави масалалари юзасидан қарорлар қабул қилиш; иттифоқдош республикалар составида янги автоном республикалар ва автоном областлар тузилганлигини тасдиқлаш;

3) СССР давлат чегарасини белгилаш; иттифоқдош республикалар ўртасидаги чегаралар ўзгарганлигини тасдиқлаш;

4) СССР ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаш;

5) СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш истиқбол давлат планларини ҳамда энг муҳим умумиттифоқ программаларини тасдиқлаш;

6) СССР Олий Советини сайлаш;

7) СССР Олий Советининг Раисини сайлаш;

8) СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосарини сайлаш;

9) СССР Министрлар Советининг Раисини тасдиқлаш;

10) СССР Халқ контроли комитетининг раисини, СССР Олий судининг раисини, СССР бош прокурорини, СССРнинг бош давлат арбитрини тасдиқлаш;

11) СССР Конституцион назорат комитетини сайлаш;

12) СССР Олий Совети иттифоқдош ва автоном республикалар давлат ҳокимияти олий органларининг қонун актлари СССР Конституциясига мувофиқ келмаган тақдирда уларни бекор қилиш;

13) Умумхалқ овоз бериши (референдуми) ўтказиш тўғрисида қарорлар қабул қилиш.

СССР халқ депутатларининг съезди СССР қонунларини ва қарорларни СССР халқ депутатлари умумий сони кўпчилик овози билан қабул этади.

109-модда. СССР халқ депутатларининг съезди 2250 депутатдан иборат бўлади, депутатлар қуйидаги тартибда сайланади:

750 депутат сайловчиларнинг сони тенг бўлган территориал сайлов округларидан сайланади;

750 депутат миллий-территориал сайлов округларидан қуйидаги нормаларга биноан: ҳар бир иттифоқдош республикадан 32 депутат, ҳар бир автоном республикадан 11 депутат, ҳар бир автоном областдан 5 депутат ва ҳар бир автоном округдан бир депутат сайланади;

750 депутат — умумиттифоқ жамоат ташкилотларидан қуйидаги нормаларга биноан: Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, касаба союзлари, кооператив ташкилотларнинг ҳар биридан — 100 депутат; Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар союзи, хотин-қизлар уруш ва меҳнат ветеранлари, илмий ходимлар, ижодий союзлар бирлашмаларининг ҳар биридан 75 депутат; қонунда белгиланган тартибда тузилган ва умумиттифоқ органларига эга бўлган СССРнинг бошқа жамоат ташкилотлари ва гражданларнинг бирлашмаларидан 75 депутат сайланади.

110-модда. СССР халқ депутатларининг съезди ўзининг биринчи мажлисига сайловдан кейин кечи билан икки ойдан кейин чақирилади.

СССР халқ депутатларининг съезди ўзи сайлаган мандат комиссиясининг тақдимига биноан депутатларнинг ваколатларини тўғри деб топиш ҳақида, сайлов тўғрисидаги қонунлар бузилган тақдирда эса айрим депутатларнинг сайланишини ҳақиқий эмас, деб топиш тўғрисида қарор қабул қилади.

СССР халқ депутатларининг съездини СССР Олий Совети чақиради.

Съезднинг навбатдаги мажлислари йилига бир марта ўтказилади. Навбатдан ташқари мажлислар СССР Олий Советининг ташаббусига биноан, СССР Олий Совети палаталаридан бирининг, СССР Олий Совети Президиумининг, СССР Олий Совети Раисининг, СССР халқ депутатлари камида бешдан бир қисмининг таклифига мувофиқ ёки иттифоқдош республика давлат ҳокимияти олий органи орқали иттифоқдош республиканинг ташаббуси билан чақирилади.

СССР халқ депутатлари съездининг сайловдан кейинги биринчи мажлисини Марказий сайлов комиссиясининг раиси, сўнгра эса СССР Олий Советининг Раиси ёки унинг ўринбосари бошқаради.

111-модда. СССР Олий Совети — СССР давлат ҳокимиятининг доимий ишлайдиган қонун чиқарувчи, фармойиш берувчи ва контрол қилувчи органидир.

СССР Олий Совети СССР халқ депутатлари орасидан СССР халқ депутатларининг съезди томонидан яширин овоз бериш йўли билан сайланади ва унга ҳисобот бериб туради.

СССР Олий Советининг состави сон жиҳатдан тенг бўлган икки палатадан; Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советидан иборат бўлади. СССР Олий Советининг палаталари тенг ҳуқуқлидир.

Палаталар СССР халқ депутатларининг съездида депутатларнинг умумий овоз бериш йўли билан сайланади. Иттифоқ Совети территориал сайлов округларидан сайланган СССР халқ депутатлари орасидан ҳамда жамоат ташкилотларидан сайланган ва тегишли округлар территориясида ишлайдиган ёки яшайдиган СССР халқ депутатлари орасидан сайланади. Миллатлар Совети миллий-территориал сайлов округларидан сайланган СССР халқ депутатлари орасидан ҳамда жамоат ташкилотларидан сайланган ва тегишли республикалар ёки миллий тузилмалар территориясида ишлайдиган ёки яшайдиган СССР халқ депутатлари орасидан қуйидаги нормаларга биноан сайланади: ҳар бир иттифоқдош республикадан 7 депутат, ҳар бир автоном республикадан 4 депутат, ҳар бир автоном областдан 2 депутат ва ҳар бир автоном округдан бир депутат.

СССР халқ депутатларининг съезди ҳар йили Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети составини бешдан бир қисмигача янгилайди.

СССР Олий Советининг ҳар бир палатаси палатанинг раисини ва унинг икки ўринбосарини сайлайди. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг раислари тегишли палаталарнинг мажлисларига раҳбарлик қиладилар ва уларнинг ички тартибини бошқарадилар.

Палаталарнинг қўшма мажлисларини СССР Олий Советининг Раиси, унинг биринчи ўринбосари ёки навбатма-навбат Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг раислари олиб борадилар.

112-модда. СССР Олий Совети ҳар йили СССР Олий Совети Президиуми томонидан навбатдаги — баҳорги ва кузги сессияларга, қоида тариқасида, ҳар бири уч-тўрт ой муддатга чақирилади.

Навбатдан ташқари сессиялар СССР Олий Совети Президиуми томонидан ўз ташаббуси билан ёки СССР Олий Совети Раиси, иттифоқдош республика давлат ҳокимиятининг олий органи орқали иттифоқдош республикалардан бирининг, ёки бирор палата депутатларидан камида учдан бир қисмининг таклифига биноан чақирилади.

СССР Олий Советининг сессияси палаталарнинг алоҳида-алоҳида ва қўшма мажлисларидан, шунингдек шу мажлислар ўртасидаги даврда ўтказиладиган палаталар доимий комиссияларининг ва СССР Олий Совети комитетларининг мажлисларидан иборат бўлади. Сессия палаталарнинг алоҳида-алоҳида ёки қўшма мажлисларида очилади ва ёпилади.

СССР халқ депутатлари съездининг ваколатлари тугагач, янгидан сайланган СССР халқ депутатлари съезди СССР Олий Советининг янги составини тузгунга қадар СССР Олий Совети ўз ваколатларини сақлаб қолади.

113-модда. СССР Олий Совети:

1) СССР халқ депутатлари сайловини тайинлайди ва Марказий сайлов комиссиясининг составини тасдиқлайди;

(Давоми иккинчи бетда).

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг

Қонуни

СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

(Давоми. Боши биринчи бетда).

2) СССР Министрлар Советининг Раисини тайинлайди, унинг тақдимига биноан СССР Министрлар Советининг составини тасдиқлайди, унга ўзгартишлар киритади; СССР Министрлар Советининг таклифига биноан СССР министрликларини ва СССР давлат комитетларини тузади ҳамда тугатади;

3) СССР Мудофаа Кенгашини тузади ва унинг составини тасдиқлайди; СССР Қуролли Кучларининг олий қўмондонлигини тайинлайди ва ўзгартиради;

4) СССР Халқ контроли комитетини, СССР Олий судини сайлайди, СССР бош прокурорини, СССР давлат бош арбитрини тайинлайди; СССР прокуратураси коллегиясини ва СССР давлат арбитражи коллегиясини тасдиқлайди;

5) ўзи тузадиган ёки сайлайдиган органларнинг, шунингдек ўзи тайинлайдиган мансабдор шахсларнинг ҳисоботларини мунтазам тинглаб боради;

6) бутун СССР территориясида қонунларни тартибга солиш бирлигини таъминлайди, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонун асосларини белгилайди;

7) мулкчилик муносабатларини халқ хўжалиги ва социал-маданий қурилишни бошқаришни ташкил этишни, бюджет-молия системасини, меҳнатга ҳақ тўлаш ва нарх белгиланишини, солиқ солинишини, атроф-муҳитнинг муҳофаза қилинишини ва табиий ресурслардан фойдаланилишини, гражданларнинг конституцион ҳуқуқлари, эркинликлари ва вазифалари амалга оширилишини тартибга солиш ССР Иттифоқининг ихтиёрига берилган бошқа муносабатларни қонун йўли билан тартибга солиб туради;

8) СССР Қонунларини талқин этади;

9) республика ва давлат ҳокимияти маҳаллий органлари ва бошқаруви фаолиятининг умумий негизларини белгилайди ва асосий йўналишларини аниқлайди; жамоат ташкилотларининг ҳуқуқий статусини аниқлаб беради;

10) миллий ва миллатлараро муносабатларнинг энг муҳим масалаларини кўриб чиқади;

11) СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш истиқбол давлат планлари ва энг муҳим умумиттифоқ программаларининг лойиҳаларини СССР халқ депутатлари съездининг тасдиғига тақдим этади; СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат планларини, СССР Давлат бюджетини тасдиқлайди; план ва бюджет қандай бажарилаётганини контрол қилади; уларнинг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботларни тасдиқлайди; зарурат бўлган тақдирда план ва бюджетга ўзгартишлар киритади;

12) СССРнинг халқаро шартномаларини ратификация ва денонсация қилади;

13) ажнабий давлатларга қарз, иқтисодий ва бошқа ёрдам бериш тўғрисида қарорлар қабул қилади;

14) мудофаа ва давлат хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги асосий тадбирларни белгилайди; умумий ёки қисман сафарбарлик эълон қилади; СССРга ҳарбий ҳужум бўлган тақдирда ёки агрессиядан ўзаро мудофаа хусусидаги халқаро шартнома мажбуриятларини бажариш зарурати туғилган тақдирда уруш ҳолатини эълон қилади;

15) тинчлик ва хавфсизликни сақлаш хусусидаги халқаро шартнома мажбуриятларини бажариш зарурати туғилган тақдирда СССР Қуролли Кучлари қисмларидан фойдаланиш тўғрисида қарорлар қабул қилади;

16) ҳарбий унвонлар, дипломатик ва бошқа махсус унвонларни белгилайди;

17) СССР орден ва медалларини таъсис этади; СССРнинг фахрий унвонларини белгилайди;

18) амнистия тўғрисида Умумиттифоқ ҳужжатларини чиқаради;

19) СССР Министрлар Советининг қарорлари ва фармойишларини бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлади;

20) иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг қарорлари ва фармойишлари СССР Конституциясига ва қонунларига мувофиқ келмаган тақдирда, уларни бекор қилади;

21) ССР Иттифоқи ихтиёрига берилган бошқа масалаларни ҳал этади, фақат СССР халқ депутатлари съездининг ихтиёрига берилган масалалар бундан мустаснодир.

СССР Олий Совети СССР Қонунларини ва қарорларини қабул қилади.

СССР Олий Совети томонидан қабул этилган қонунлар ва қарорлар СССР халқ депутатларининг съезди томонидан қабул қилинган қонунларга ва бошқа ҳужжатларга зид бўлиши мумкин эмас.

114-модда. СССР халқ депутатлари съездида ва СССР Олий Советида қонун лойиҳасини таклиф қилиш ҳуқуқи СССР халқ депутатларига, Иттифоқ Советига, Миллатлар Советига, СССР Олий Советининг Президиумига, СССР Олий Советининг Раисига, СССР Министрлар Советига, иттифоқдош республикаларнинг давлат ҳокимияти олий органлар орқали иттифоқдош республикаларига, СССР Олий Советининг комитетларига ва унинг палаталари доимий комиссияларига, СССР халқ контроли комитетига, СССР Олий судига, СССР бош прокурорига, СССР давлат бош арбитрига берилади.

Жамоат ташкилотларининг умумиттифоқ органлари ва СССР Фанлар академияси ҳам қонун лойиҳасини таклиф қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

115-модда. СССР Олий Совети кўриб чиқиши учун тақдим этилган қонун лойиҳалари палаталар томонидан уларнинг алоҳида-алоҳида ёки қўшма мажлисларида муҳокама қилинади. Палаталардан ҳар бирида палата аъзолари кўпчилигининг овозини олган СССР қонуни қабул қилинган ҳисобланади.

Қонунларнинг лойиҳалари ва давлат турмушининг бошқа энг муҳим масалалари СССР Олий Советининг ўз ташаббуси билан ёки иттифоқдош республика давлат ҳокимияти олий органи орқали иттифоқдош республика таклифи билан қабул қилган қарорига мувофиқ умумхалқ муҳокамасига қўйилиши мумкин.

116-модда. СССР Олий Советининг ҳар бир палатаси СССР Олий Советига тааллуқли бўлган ҳар қандай масалаларни кўриб чиқишга ҳақлидир.

Бутун мамлакат учун умумий аҳамиятга эга бўлган социал-иқтисодий ривожланиш ва давлат қурилиши масалалари; СССР гражданларининг ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчларига оид масалалар; ташқи сиёсат масалалари; мудофаа ва СССР давлат хавфсизлиги масалалари, энг аввало, Иттифоқ Советида кўриб чиқилиши керак.

Республикалар, автоном областлар ва автоном округларни социал-иқтисодий ривожлантириш; миллий маданият ва интернационал тарбия; миллий тенг ҳуқуқлиликни, миллатлар, элатлар ва миллий группаларнинг манфаатларини кўп миллатли Совет давлати умумий манфаатлари ва эҳтиёжлари билан боғлиқ ҳолда таъминлаш, миллий муносабатларни тартибга солиб турувчи қонунларни такомиллаштириш масалалари, энг аввало Миллатлар Советида кўриб чиқилиши керак.

Палаталардан бирида қабул қилинган қарор бошқа палатага берилади ва бу палата ҳам маъқуллагандан кейин, СССР Олий Советининг қарори кучига эга бўлади.

117-модда. Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети ўртасида келишмовчилик чиққан тақдирда, масала палаталар тенг асосда ташкил этадиган келиштириш комиссиясига ҳал этиш учун топширилади, шундан кейин масала Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлисида иккинчи марта кўриб чиқилади. Башарти, шунда ҳам палаталарнинг розилигига эришилмаса, масала СССР Халқ депутатлари съездида кўриб чиқиш учун қолдирилади.

118-модда. СССР Олий Совети Президиуми СССР Олий Советига ҳисоб берадиган орган бўлиб, СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети ишини ташкил этишни таъминлайди, СССР Конституцияси ва қонунларида кўзда тутилган доираларда бошқа ваколатларни амалга оширади.

СССР Олий Совети Президиуми составига лавозимига кўра: СССР Олий Советининг Раиси, СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари, Раиснинг ўн бешта ўринбосари — иттифоқдош республикалар Олий Советларининг Раислари Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Раислари, СССР Халқ контроли комитетининг Раиси, СССР Олий Совети палаталари доимий комиссияларининг ва СССР Олий Совети комитетларининг раислари киради.

СССР Олий Совети Президиумига СССР Олий Советининг Раиси бошчилик қилади.

119-модда. СССР Олий Совети Президиуми:

1) СССР Олий Советининг сессиясини чақиради;

2) СССР халқ депутатлари съезди мажлислари ва СССР Олий Совети сессияларига тайёргарликни ташкил этади;

3) палаталар доимий комиссиялари ва СССР Олий Совети комитетларининг фаолиятини мувофиқлаштириб туради;

4) СССР халқ депутатлари ўз ваколатларини амалга оширишларида уларга кўмаклашади ҳамда уларни зарур маълумотлар билан таъминлаб туради;

5) умумхалқ овоз бериши (референдумлари), шунингдек СССР қонунлари лойиҳалари ҳамда давлат турмушининг бошқа энг муҳим масалаларини умумхалқ муҳокамасига тайёргарлик ва уни ўтказишни ташкил этади;

6) олий ҳарбий унвонлар, дипломатик даражалар ва бошқа махсус унвонларни беради;

7) СССР орден ва медаллари билан мукофотлайди, СССР фахрий унвонлари беради;

8) СССР гражданлигига қабул қилади; СССР гражданлигидан чиқиш ва СССР гражданлигидан маҳрум этиш ҳақидаги, бошпана бериш тўғрисидаги масалаларни ҳал қилади;

9) авф этишни амалга оширади;

10) СССРнинг чет давлатлардаги ва халқаро ташкилотлар ҳузуридаги дипломатик вакилларини тайинлайди ва чақириб олади;

11) СССР Олий Совети ҳузуридаги чет давлатлар дипломатик вакилларининг ишонч ёрлиқлари ва чақириб олиш ёрлиқларини қабул қилади;

12) СССР Олий Советининг сессиялари ўртасидаги даврда умумий ёки қисман сафарбарликни эълон қилади; СССРга ҳарбий ҳужум бўлган тақдирда ёки агрессиядан бир-бирини мудофаа қилиш тўғрисидаги халқаро шартномалар юзасидан олинган мажбуриятларни бажариш зарур бўлиб қолган тақдирда уруш ҳолати эълон қилади;

13) СССРни ҳимоя қилиш манфаатларини кўзлаб айрим жойларда ёки бутун мамлакатда ҳарбий ёки фавқулодда ҳолат эълон қилади ва зарур бўлган тақдирда бошқаришнинг алоҳида формаларини жорий этади.

СССР Олий Совети Президиуми фармонлар чиқаради ва қарорлар қабул қилади.

120-модда. СССР Олий Советининг Раиси Совет давлатидаги олий мансабдор шахс бўлиб, мамлакат ичкарисида ва халқаро муносабатларда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи номидан иш олиб боради.

СССР Олий Советининг Раисини СССР халқ депутатлари съезди СССР халқ депутатлари орасидан яширин овоз бериш йўли билан беш йил муддатга ва сурункасига кўпи билан икки муддатга сайлайди. У СССР халқ депутатлари съезди томонидан яширин овоз бериш йўли билан исталган вақтда чақириб олиниши мумкин.

СССР Олий Советининг Раиси СССР халқ депутатлари съездига ва СССР Олий Советига ҳисоб беради.

121-модда. СССР Олий Советининг Раиси:

1) СССР халқ депутатлари съездида ва СССР Олий Советида кўриб чиқиладиган масалаларни тайёрлашга умумий раҳбарликни амалга оширади; СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети қабул қилган СССР қонунлари ва бошқа ҳужжатларни имзолайди;

2) СССР халқ депутатлари съездига ва СССР Олий Советига мамлакатдаги аҳвол тўғрисида ҳамда СССР ички ва ташқи сиёсатининг, СССРнинг мудофаа қобилиятини ва хавфсизлигини таъминлашнинг энг муҳим масалалари тўғрисида доклад тақдим этади;

3) СССР халқ депутатлари съездига СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари лавозимига сайлаш учун номзодни тақдим этади, шунингдек СССР конституцияси назорат комитети шахсий состави тўғрисида таклиф киритади;

4) СССР Министрлар Советининг Раиси, СССР Халқ контроли комитетининг раиси, СССР Олий судининг раиси, СССР бош прокурори, СССР давлат бош арбитри лавозимларига тайинлаш учун номзодларни СССР Олий Советига тақдим этади, сўнгра эса ана шу мансабдор кишиларни тасдиқлаш учун СССР халқ депутатлари съездига тақдим этади;

5) СССР мудофаа кенгашига бошчилик қилади;

6) музокаралар олиб боради ва СССРнинг халқаро шартномаларини имзолайди;

7) СССР Конституцияси ва қонунларида ўзига берилган бошқа ваколатларни амалга оширади.

СССР Олий Советининг Раиси Фармойишлар чиқаради.

СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари ҳамда Раиснинг ўринбосарлари Раиснинг берган ваколатига мувофиқ унинг баъзи вазифаларини бажарадилар ва Раис бўлмаган тақдирда ёки ўз бурчини бажаришга имконияти бўлмаган тақдирда унинг ўрнига иш олиб борадилар.

122-модда. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети СССР Олий Совети аъзолари, СССРнинг бошқа халқ депутатлари орасидан қонун лойиҳаларига оид ишларни олиб бориш, СССР Олий Совети ихтиёрига берилган масалаларни дастлабки тарзда кўриб чиқиш ва тайёрлаш, шунингдек СССР қонунларини ҳамда СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети қабул қилган бошқа қарорларни амалга оширишга кўмаклашиш, давлат органлари ва ташкилотлари фаолиятини контрол қилиш учун палаталарнинг доимий комиссияларини сайлайди.

Ана шу мақсадларни кўзлаб СССР Олий Советининг палаталари баб-баравар асосларда СССР Олий Советининг комитетларини тузишлари мумкин.

СССР Олий Совети, унинг ҳар бир палатаси зарур деб ҳисоблаган тақдирда, ҳар қандай масала юзасидан тергов, ревизия комиссияларини ва бошқа комиссияларни тузади.

Ҳар йили СССР Олий Совети палаталари доимий комиссиялари ва Олий Совет комитетлари составининг бешдан бир қисмигача янгиланиб турилади.

123-модда. Қонунлар ва СССР халқ депутатлари съездининг, СССР Олий Советининг бошқа қарорлари, унинг палаталари қарорлари одатда лойиҳалар палаталарнинг тегишли доимий комиссияларида ёки СССР Олий Советининг комитетида дастлабки тарзда муҳокама қилингандан кейин қабул қилинади.

СССР Министрлар Совети, СССР Халқ контроли комитети, СССР Олий суди составига, СССР прокуратураси ва СССР давлат арбитражи коллегияларига мансабдор шахсларни сайлаш ва тайинлаш СССР Олий Совети палаталари тегишли доимий комиссиялари ёки СССР Олий Совети комитетларининг хулосаси бўлган тақдирдагина амалга оширилади.

Барча давлат ва жамоат органлари, ташкилотлар ва мансабдор шахслар СССР Олий Совети палаталари комиссияларининг, СССР Олий Совети комиссиялари ва комитетларининг талабларини бажаришга, зарур материаллар ва ҳужжатларни уларга тақдим этишга мажбурдирлар.

Комиссиялар ва комитетларнинг тавсиялари давлат ва жамоат органлари, муассасалар ва ташкилотлар томонидан албатта кўриб чиқилиши керак. Кўриб чиқиш натижалари ва қабул қилинган чоралар ҳақида комиссиялар ва комитетларга улар белгилаган муддатда хабар қилиниши керак.

124-модда. СССР халқ депутати СССР халқ депутатлари съездининг мажлисларида ва СССР Олий Совети сессияларида сўров билан СССР Олий Советининг Раисига, СССР Министрлар Советига, СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети тузадиган ёки сайлайдиган бошқа органларнинг раҳбарларига мурожаат қилишга ҳақлидир. Сўров ўзига тегишли бўлган орган ёки мансабдор шахс съезднинг мазкур мажлисида ёки СССР Олий Советининг мазкур сессиясида уч кундан кечиктирмай оғзаки ёки ёзма жавоб беришга мажбурдир.

СССР халқ депутатлари СССР халқ депутатлари съездида, СССР Олий Советида, унинг палаталари, комиссиялари ва комитетларида, шунингдек аҳоли ўртасида депутатлик фаолиятини амалга ошириш учун зарур бўлган муайян муддатга хизмат ёки ишлаб чиқариш вазифаларини бажаришдан озод этилади. СССР Олий Совети составига сайланган СССР халқ депутатлари СССР Олий Советидаги ўзининг бутун ваколати давомида хизмат ёки ишлаб чиқариш вазифаларини бажаришдан озод қилинадилар.

СССР халқ депутати СССР Олий Советининг розилигисиз жиноий жавобгарликка тортилиши, қамоққа олиниши ёки унга суд йўли билан маъмурий жазо чоралари берилиши мумкин эмас.

125-модда. СССР Конституцион назорат комитети СССР халқ депутатлари съезди томонидан сиёсат ва ҳуқуқ соҳасидаги мутахассислардан 10 йил муддатга раис, раис ўринбосари ва комитетнинг 13 аъзосидан иборат составда сайланади.

СССР Конституцион назорати комитетига сайланган кишилар бир вақтнинг ўзида ҳужжатлари комитет томонидан назорат қилинадиган органлар составида бўла олмайдилар.

СССР Конституцион назорат комитетига сайланган кишилар ўз вазифаларини бажариш чоғида мустақилдирлар ва фақат СССР Конституциясига бўйсунадилар.

СССР Конституцион назорат комитети:

1) ўз ташаббуси билан ёки СССР халқ депутатлари съездининг топшириғига мувофиқ, съезд кўриб чиқиши лозим бўлган СССР Қонунлари лойиҳалари СССР Конституциясига мувофиқлиги тўғрисидаги хулосаларини съездга тақдим этади;

2) ўз ташаббуси билан, СССР халқ депутатлари съездининг топшириғига мувофиқ ёки СССР Олий Совети таклифига мувофиқ, СССР Олий Совети ва унинг палаталари актларининг, шунингдек, ана шу органлар актлари лойиҳаларининг СССР Конституциясига ва СССР халқ депутатлари съезди қабул қилган СССР Қонунларига мувофиқлиги тўғрисидаги хулосаларни СССР Олий Советига тақдим этади;

3) иттифоқдош республикаларнинг Конституциялари ва Қонунлари, СССР Министрлар Совети ва иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг қарорлари СССР Конституцияси ва Қонунларига мос бўлишини кузатиб боради;

4) ўз ташаббуси билан ёки СССР халқ депутатлари съездининг топшириғига, СССР Олий Совети, унинг палаталари, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Олий Советининг Раиси, СССР Олий Совети палаталари доимий комиссиялари ва СССР Олий Совети комитетларининг таклифларига кўра бошқа давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг норматив актлари СССР Конституцияси ва Қонунларига мувофиқлиги тўғрисида хулоса беради.

Ҳуқуқий ҳужжат ёки унинг айрим қоидалари СССР Конституциясига ёки қонунларига зид эканлиги аниқланган тақдирда, СССР Конституцион назорат комитети ҳужжатни чиқарган органга йўл қўйилган бузишни бартараф этиш учун ўз хулосасини юборади. Бундай хулосанинг юборилиши СССР Конституциясига ёки қонунига зид бўлган ҳужжатнинг ёки унинг айрим қоидаларининг ижросини тўхтатиб туради.

СССР Конституцион назорат комитети СССР Олий Совети ёки СССР Министрлар Советига ҳисоб берувчи органлар ёки мансабдор шахсларнинг СССР Конституциясига ёки қонунига зид бўлган ҳужжатларини бекор қилиш тўғрисида СССР халқ депутатлари съездига, СССР Олий Советига ёки СССР Министрлар Советига тақдимнома билан кириш ҳуқуқига эга.

СССР Конституцион назорат комитетининг фаолиятини ташкил этиш ва бу фаолиятнинг тартиби СССРда Конституцион назорат тўғрисидаги қонун билан белгиланади.

126-модда. СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети ўзларига ҳисоб берувчи ҳамма давлат органларининг фаолиятини контрол қилиб турадилар.

СССР Олий Совети халқ контроли органлари системасига бошчилик қиладиган СССР Халқ контроли комитетининг фаолиятини йўлга солиб туради.

Халқ контроли органларини ташкил этиш ва уларнинг фаолият тартиби СССРда халқ контроли тўғрисидаги қонун билан белгиланади.

127-модда. СССР халқ депутатлари съезди, СССР Олий Совети ва улар органларининг фаолият тартиби СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети регламенти билан ҳамда СССР Конституцияси асосида чиқариладиган бошқа СССР қонунлари билан белгиланади».

4. «Суд ва арбитраж» деган 20-бобнинг 152, 153 ва 155-моддалари қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**152-модда.** СССРда барча судлар судьялар ва халқ маслаҳатчиларини сайлаб қўйиш асосида тузилади.

Район(шаҳар) халқ судларининг халқ судьялари тегишли район, шаҳар, шаҳарлардаги район халқ депутатлари Советлари томонидан сайланади. Район (шаҳар) халқ судларининг халқ маслаҳатчилари гражданларнинг улар ишлайдиган ёки яшайдиган жойлардаги йиғилишларида очиқ овоз бериш йўли билан сайланади.

Ўлка, область, шаҳар, округ судлари тегишли халқ депутатлари Советлари томонидан сайланади, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг олий судлари, СССР Олий суди эса тегишли иттифоқдош ва автоном республикалар Олий Советлари, СССР Олий Совети томонидан сайланади.

Ҳарбий трибуналларнинг судьялари СССР Олий Совети Президиуми томонидан, халқ маслаҳатчилари эса ҳарбий хизматчиларнинг йиғилишларида сайланади.

Барча судларнинг судьялари ўн йил муддатга сайланади. Ҳамма судларнинг халқ маслаҳатчилари беш йил муддатга сайланади.

Судьялар ва халқ маслаҳатчилари сайловчилар ёки уларни сайлаган халқ депутатлари Советлари олдида масъулдирлар, уларга ҳисоб берадилар ва қонунда белгиланган тартибда улар томонидан чақириб олинишлари мумкин.

153-модда. СССР Олий суди СССРнинг олий судлов органидир ва у СССР судларининг, шунингдек иттифоқдош республикалар судларининг суд фаолияти устидан қонунда белгиланган доирада назорат қилиб туради.

СССР Олий суди раис, унинг ўринбосарлари, аъзолар ва халқ маслаҳатчиларидан иборат бўлади. СССР Олий суди составига лавозими бўйича иттифоқдош республикалар олий судларининг раислари киради.

СССР Олий судини ташкил этиш ва унинг фаолияти тартиби СССР Олий суди тўғрисидаги Қонун билан белгиланади».

«**155-модда.** Судьялар ва халқ маслаҳатчилари мустақилдирлар ва фақат қонунга бўйсунадилар.

Судьялар ва халқ маслаҳатчиларига ўз ҳуқуқлари ва бурчларини ҳеч монеликсиз ва самарали амалга ошириш учун шароит таъминланади. Судьялар ва халқ маслаҳатчиларининг одил судловни амалга ошириш соҳасидаги фаолиятига бирон-бир тарзда аралашишга йўл қўйилмайди.

Судьялар ва халқ маслаҳатчиларининг дахлсизлиги, шунингдек улар мустақиллигининг бошқа гарантиялари СССРда судьяларнинг статуси тўғрисидаги қонун билан ва ССР Иттифоқи ҳамда иттифоқдош республикаларнинг бошқа қонун ҳужжатлари билан белгилаб қўйилади».

II. СССР Конституциясининг 12, 13 ва 15-боблари янги таҳрирда берилиши муносабати билан СССР Конституциясининг қуйидаги моддаларига улардан келиб чиқувчи ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1. 77-модданинг биринчи қисми «ССР Иттифоқи ихтиёридаги масалаларнинг» деган сўзлардан кейин «СССР халқ депутатлари съездида» деган сўзлар билан тўлдирилсин.

2. 103-модданинг учинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Депутат ўз фаолиятида умумдавлат манфаатларига амал қилади, сайлов округи аҳолисининг талаб-эҳтиёжларини, уни сайлаган жамоат ташкилотининг манфаатларини ҳисобга олади, сайловчилар ва жамоат ташкилотининг наказларини амалга оширишга эришади».

3. 104-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**104-модда**. Депутат ўз ваколатларини, одатда, ишлаб чиқариш ёки хизмат фаолиятини тўхтатмаган ҳолда амалга оширади.

Халқ депутатлари съезди мажлислари, Олий Совет ёки маҳаллий Совет сессияси вақтида, шунингдек депутатлик ваколатларини амалга ошириш учун қонунда кўзда тутилган бошқа ҳолларда депутат ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларини бажаришдан озод қилиниб, унинг доимий иш жойидаги ўртача иш ҳақи сақлаб қолинади ва бу ҳақ давлатнинг бюджет маблағлари ҳисобидан тўланади».

4. 105-модданинг 1-қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Депутат тегишли давлат органлари ва мансабдор шахсларга сўров билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эгадир. Улар сўровга халқ депутатлари съездида, Олий Совет, маҳаллий Совет сессияларида жавоб беришлари шарт».

5. 107-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**107-модда**. Депутат ўз иши, халқ депутатлари съезди, Олий Совет ёки маҳаллий Советнинг иши тўғрисида сайловчилар, уни депутатликка номзод қилиб кўрсатган коллективлар ва жамоат ташкилотлари олдида ёки уни сайлаган жамоат ташкилоти олдида ҳисоб бериб туриши шарт.

Сайловчиларнинг ишончини оқламаган депутат кўпчилик сайловчиларнинг ёки уни сайлаган жамоат ташкилотининг қарори билан қонунда белгиланган тартибда исталган вақтда чақириб олиниши мумкин».

6. 130-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**130-модда**. СССР Министрлар Совети СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети олдида жавобгардир ва унга ҳисоб беради.

Янги тузилган СССР Министрлар Совети ўз ваколатлари муддатига мўлжалланган бўлажак фаолият программасини СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этади.

СССР Министрлар Совети ўз иши тўғрисида СССР Олий Совети олдида мунтазам ҳисоб бериб туради».

7. 131-модданинг биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«СССР Министрлар Совети ССР Иттифоқи ихтиёрига берилган ва давлатни бошқаришга оид барча масалаларни ҳал этишга ҳақлидир, чунки бу масалалар СССР Конституциясига кўра, СССР халқ депутатлари съезди, СССР Олий Совети ва унинг Президиуми, СССР Олий Совети Раиси вазифасига кирмайди».

8. 133-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**133-модда**. СССР Министрлар Совети СССР қонунлари ҳамда СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Советининг бошқа қарорлари асосида ва уларни ижро этиш юзасидан қарорлар ва фармойишлар чиқаради ҳамда уларнинг ижросини текширади. СССР Министрлар Советининг қарорлари ва фармойишлари СССРнинг бутун территориясида ижро этилиши мажбурийдир».

9. 135-моддада.

Учинчи қисмдан «Республикага ва маҳаллий идораларга бўйсунувчи корхоналар ва бирлашмаларни иттифоқ қарамоғига ўтказиш тартиби СССР Олий Совети Президиуми томонидан белгиланади» деган сўзлар чиқариб ташлансин;

тўртинчи қисмдаги «СССР қонунлари. СССР Олий Совети ва унинг Президиумининг бошқа қарорлари» деган сўзлар «СССР Қонунлари ва СССР халқ депутатлари съезди ҳамда СССР Олий Советининг бошқа қарорлари» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

10. 137-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**137-модда**. Иттифоқдош республика давлат ҳокимиятининг олий органи — иттифоқдош республиканинг халқ депутатлари съездидир.

Иттифоқдош республика халқ депутатлари съезди СССР Конституциясига ва иттифоқдош республика Конституциясига биноан иттифоқдош республика ихтиёрига берилган ҳамма масалаларни ҳал этишга ҳақлидир.

Иттифоқдош республиканинг Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгаришлар киритиш, иттифоқдош республиканинг иқтисодий ва социал ривожлантириш истиқбол давлат планларини ва энг муҳим республика программаларини тасдиқлаш; иттифоқдош республика Олий Советини, унинг Раисини ва съездга ҳисоб берадиган бошқа органлар ва мансабдор шахсларни сайлаш; халқ овоз бериши (референдуми)ни ўтказиш тўғрисидаги қарорларни қабул қилиш фақат иттифоқдош республика халқ депутатлари съезди томонидан амалга оширилади.

Иттифоқдош республика халқ депутатларининг съезди қонунлар ва қарорлар қабул қилади».

11. 138-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**138-модда**. Иттифоқдош республика Олий Совети иттифоқдош республика давлат ҳокимиятининг доимий ишлайдиган қонун чиқарувчи, фармойиш берувчи ва контрол қилувчи органидир. Иттифоқдош республика Олий Совети иттифоқдош республика халқ депутатлари съездига ҳисоб беради.

Иттифоқдош республика Олий Советининг Раиси иттифоқдош республика халқ депутатлари съездига ва Олий Советига ҳисоб беради.

Иттифоқдош республика Олий Советининг унинг Президиумининг, иттифоқдош республика Олий Совети Раисининг ваколатлари иттифоқдош республика Конституцияси билан белгиланади».

12. 139-модданинг иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Иттифоқдош республика Министрлар Совети иттифоқдош республика халқ депутатлари съезди ва Олий Совети олдида масъулдир ҳамда уларга ҳисоб беради».

13. 143-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**143-модда.** Автоном республика давлат ҳокимиятининг олий органи — автоном республика халқ депутатларининг съездидир.

Автоном республиканинг Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартишлар киритиш; автоном республикани иқтисодий ва социал ривожлантириш истиқбол давлат планларини ва энг муҳим республика программаларини тасдиқлаш; автоном республика Олий советини, унинг раисини ва съездга ҳисоб берадиган бошқа органлар ва мансабдор шахсларни сайлаш фақат автоном республика халқ депутатлари съезди томонидан амалга оширилади.

Автоном республика халқ депутатларининг съезди қонунлар ва қарорлар қабул қилади».

14. 144-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**144-модда.** Автоном республика Олий Совети — автоном республика давлат ҳокимиятининг доимий ишлайдиган қонун чиқарувчи, фармойиш берувчи ва контрол қилувчи органидир. Автоном республика Олий Совети автоном республика халқ депутатлари съездига ҳисоб беради.

Автоном республика Олий Советининг Раиси автоном республика халқ депутатлари съездига ва Олий Советига ҳисоб беради.

Автоном республика Министрлар Совети автоном республика халқ депутатлари съезди ва Олий Совети олдида масъулдир ҳамда уларга ҳисоб беради».

15. 149- ва 150-моддалар қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**149-модда.** Халқ депутатлари ўлка, область, автоном область, автоном округ, район шаҳар, шаҳарлардаги район Советларининг ишини уларнинг Советлари раислари бошчилик қиладиган президиумлар, посёлка ва қишлоқ Советларида эса ана шу Советларнинг раислари ташкил этади.

150-модда. Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижро этувчи ва бошқарувчи органлари — улар сайлайдиган ижроия комитетларидир.

Ижроия комитетлари уларни сайлаган Советлар олдида, шунингдек меҳнат коллективларининг йиғилишларида ҳамда гражданларнинг истиқомат жойларидаги йиғилишларда йилига камида бир марта ҳисоб берадилар.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ўзларини сайлаган советга ҳам, юқори ижро қилувчи ва фармойиш берувчи органга ҳам бевосита ҳисоб берадилар».

16. 165-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**165-модда**. СССР Бош прокурори СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети олдида масъулдир ва уларга ҳисоб беради».

17. 174-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«**174-модда**. СССР Конституцияси СССР халқ депутатлари съездида СССР Халқ депутатлари умумий сонининг камида учдан икки қисмини ташкил этган кўпчилик қабул қилган қарор билан ўзгартирилади».

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

нишга халақит беради, фан-техника тараққиётининг жуда катта имкониятларини рўёбга чиқаришга йўл бермайди. Ихтирочилик фан-техника тараққиётининг муҳим қисмидир.

Янги Қонун лойиҳаси ихтирочи ҳуқуқларининг юридик жиҳатдан ҳимояланишини кучайтириш, унинг жамиятдаги социал статусини мустаҳкамлаш зарурлигини эътиборга олади. Қонуннинг қабул этилиши мамлакат экономикасида хўжалик ҳисоби принципларини мустаҳкамлаш йўлида муҳим қадам бўлади, жамият социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришнинг энг муҳим вазифаларини ҳал этишга олимларнинг, инженер-техник ходимларнинг ва ишлаб чиқариш новаторларининг қўлланадиган ҳиссаси самарадорлигини оширишга кўмаклашади. Қонун-лойиҳаси совет жамоатчилигининг кенг муҳокамасига қўйиш учун яқин вақт ичида СССР Олий Совети Президиумига топширилади.

Сиёсий бюро ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг жиноят қонунлари асослари лойиҳасини тайёрлаш қандай бораётганлиги тўғрисидаги ахборотни тинглаб, тегишли равишда қиёмига етказилганидан кейин бу ҳужжатни муҳокама учун матбуотда эълон қилишни тавсия этди.

Сиёсий бюро ВКП (б) Марказий Комитетининг «Звезда» ва «Ленинград» журналлари тўғрисида»ги 1946 йил 14 август қарорини бекор қилиш тўғрисида СССР Ёзувчилар Союзи билан КПСС Ленинград область комитетининг КПСС Марказий Комитетига мурожаатини кўриб чиқди. ВКП(б) Марказий Комитетининг мазкур қарорида ижодкор зиёлилар билан ишлашнинг ленинча принциплари бузилганлиги, таниқли совет ёзувчилари асоссиз, қўпол таҳқирланганлиги қайд этилди. Партиянинг революцион қайта қуриш шароитида адабиёт ва санъат соҳасида ўтказаётган сиёсати бу қоидалар ва хулосаларни амалда рад этиб, бартараф қилди, таниқли ёзувчиларнинг шон-шавкати қайта тикланди, уларнинг асарлари совет китобхонига туҳфа қилинди. Сиёсий бюро ВКП(б) Марказий Комитетининг «Звезда» ва «Ленинград» журналлари тўғрисида»ги қарорини хато, деб бекор қилди.

Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси интернационалчи-жангчиларнинг сиҳат-саломатлигини ва социал-меҳнат активлигини тиклайдиган марказлар барпо этиш тўғрисида ҳукуматнинг, ВЦСПС, ВЛКСМ Марказий Комитети ва Совет тинчлик фонди правлениесининг таклифларини қўллаб-қувватлади. Бу марказларда жанговар ҳаракатлар натижасида шикастланган жангчиларни меҳнат ва жамоат фаолиятига тезроқ қайтариш учун уларга самаралироқ медицина, санаторий курорт хизмати ва бошқа турдаги хизмат кўрсатиладиган бўлади. Илгари қабул этилган қарорларга қўшимча равишда ҳозир ишлаб турган шифохоналар: РСФСРдаги «Байкал» ва «Кубань» санаторийлари, Ўзбекистон ССРдаги «Косонсой» санаторийси, Украина ССРдаги «Днепр» пансионати негизида барпо этиладиган яна тўртта марказ келгуси йилнинг март ойида очилади. Бундан ташқари, 1989 — 1993 йилларда РСФСР ва Ўзбекистон ССРда яна иккита янги соғломлаштириш маркази қурилади.

Сиёсий бюро М. С. Горбачев, Н. И. Рижковнинг Италия Министрлар Кенгаши Раиси Ч. Де Мита билан, Италия министрлари ва савдо-саноат доираларининг намояндалари билан музокаралари ҳамда учрашувлари якунларини кўриб чиқди. Музокаралар иккала мамлакат ўртасида иззат-икром билан ўтказилаётган амалий мулоқотни чуқурлаштирганлиги, улар ўртасидаги муносабатларда янги босқич очганлиги, Совет — Италия савдо-иқтисодий ҳамкорлигини янада ривожлантиришга кўмаклашганлиги мамнуният билан қайд этилди. Иккала томоннинг халқаро муносабатлар жуда турли соҳаларидаги ёндашувлари ва ниятлари яқинлиги уқтириб ўтилди. Италия ҳукумати бошлиғининг Москвага қилган визити, бўлиб ўтган суҳбатлар халқаро ишларда Европа омилининг жуда муҳим ролини тасдиқлайди, давлатлараро муносабатларни демократиялаш принципларини амалга оширишга кўмаклашади.

М. С. Горбачевнинг Бразилия Президенти Ж. Сарней Совет Иттифоқига қилган расмий визит вақтида у билан ўтказган музокаралари ва суҳбатларининг натижалари муҳокама қилинди, бу визит Совет — Бразилия муносабатларидаги катта ижобий воқеадир.

Шу муносабат билан «Тинчлик ва халқаро ҳамкорлик йўлидаги ўзаро алоқа принциплари тўғрисида Декларация» деб аталган қўшма ҳужжат қабул этилганлиги ҳозирги шароитда халқаро мулоқотнинг янги шаклларини қарор топтиришга қўшилган ҳисса бўлиб, бу нарса турли ижтимоий-сиёсий системаларга мансуб давлатлар ўртасидаги ҳамкорлик тажрибасини бойитади, деб таъкидлаб ўтилди.

Совет Иттифоқининг ҳозирги халқаро вазиятдаги ижобий тенденцияларни кучайтириш, мустаҳкам тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш манфаатлари йўлида Лотин Америкаси давлатлари билан ҳар томонлама алоқаларни чуқурлаштиришга қаратилган принципиал йўли тасдиқланди. Бразилия президентининг визити чоғида қабул этилган аҳдлашувлар комплексини амалда рўёбга чиқариш юзасидан конкрет топшириқлар берилди.

Совет партия-ҳукумат делегациясининг 14 октябрь Яман социалистик партияси революцияси 25 йиллиги ва тузилган куннинг 10 йиллиги муносабати билан ўтказилган тантаналарда қатнашиш учун Яман Халқ Демократик Республикасига қилган сафари тўғрисида Н. В. Тализиннинг ахбороти тингланди. Аданда бўлиб ўтган учрашув ва суҳбатлар КПСС билан ЯСП, СССР билан ЯХДР ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлашга иккала томоннинг интилаётганини тасдиқлаганлиги мажлисда таъкидлаб ўтилди.

Сиёсий бюро Д. Т. Язовнинг Болгария Халқ Республикасига қилган расмий дўстлик визити якунларини кўриб чиқди. БХРнинг партия-давлат ва ҳарбий раҳбарияти билан бўлган суҳбатлар Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар мудофаа ҳарбий доктринасининг қоидаларини амалда рўёбга чиқариш, уларнинг бу соҳадаги ҳамкорлигини такомиллаштириш, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг хавфсизлигини таъминлаш масалалари хусусидаги фикрларнинг тўла бирлигини тасдиқлаганлиги қайд этилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида партиямиз ички ва ташқи сиёсатининг бошқа баъзи масалалари кўриб чиқилди.

«Оқ олтин» — Ватанга!

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 21 октябрга бўлган МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

ТОШКЕНТ	1,13	101,32
ХОРАЗМ	0,70	100,74
Бухоро	1,75	93,51
Қашқадарё	1,32	92,92
ҚҚАССР	1,17	86,62
Сирдарё	1,58	85,59
Сурхондарё	1,33	83,09
Фарғона	1,36	82,10
Наманган	1,37	80,67
Самарқанд	1,95	66,20
Андижон	1,00	64,12
Республика бўйича:	1,37	83,99

Алло, редакциями?

32-54-34.

33-28-95.

«Ишончли мулоқот»

ҲУРМАТЛИ ОҚШОМХОНЛАР!

«Тошкент оқшоми» газетаси редакцияси қошида ташкил этилган **«ИШОНЧЛИ МУЛОҚОТ»**нинг телефон орқали навбатдаги учрашуви **24 октябрь, душанба куни соат 10 дан 12 гача, сўнг соат 14 дан 16 гача** бўлади.

Саволларни назарда тутинг.

1. «ОҚШОМ» ГАЗЕТАСИ САҲИФАЛАРИДА ҚАЙСИ МАҚОЛАЛАР СИЗГА МАНЗУР БЎЛДИ. НИМА УЧУН!

2. ГАЗЕТАДА БОСИЛГАН МАТЕРИАЛЛАРНИНГ ҚАЙСИЛАРИДАН КЎНГЛИНГИЗ ТЎЛМАДИ. БУНГА САБАБ!

3. СИЗНИ КЎПРОҚ ҚАНДАЙ МАЗМУНДАГИ МАҚОЛАЛАР ҚИЗИҚТИРАДИ!

Телефонда ёки хатда айтилган фикрларингиз исм-фамилиянгиз кўрсатилган ҳолда газетанинг келгуси сонларида эълон қилинади. Сиз истаган мавзудаги мақолалар тез вақтда тайёрланиб, газета саҳифасида ёритилади. **«ИШОНЧЛИ МУЛОҚОТ»** суҳбатида 24 октябрь душанба куни **«Тошкент оқшоми»** газетасининг ходими **Фарруҳ Раҳмов** навбатчилик қилади.

Ҳурматли оқшомхон дўстлар! Бизга телефон қилган пайтингизда ва хат йўллаганингизда Сизларнинг эътиборингизга ҳавола этилган **учала саволларга албатта жавоб қайтаришни** унутмаслигингизни сўраймиз.

Дам олиш соатларида

Қатралар

ТЕНГ ЖАЗО

Акация ва олма бир жойда ўсарди. Акациянинг қаттиқ, тик ўсган новдаси шамолда электр симини узиб юборди. Ҳаммаёқ қоронғилашди. Бир одам болта билан иккисининг ҳам новдасини кесиб ташлади. Олма гуноҳи йўқлигини, ҳали қанча-қанча ҳосил беражагини ўйлаб ичида эзилди. Аммо феъли қаттиқ акация дарахти ҳеч нарсага ачинмади. Чунки ҳосил бермасди-да.

ҚАДР

Асалари ўн минг гулга қўниб бир граммдан нектар тўплади. Уни очкўз айиқ бир ҳўплаб ичиб қўйиб, деди:

— Шу арзимаган асални олдимга қўйишга уялмадингми?

Меҳнат қилиб топмаган қадрини билармиди?..

Исмоил ҚОСИМОВ.

Насрий ҳажвлар

ТЎНКАНИНГ ҲОЛИ

— Мен тез кунда ўзимни қайта қуриб оламан! Ишда кескин ўзгариш ясайман! Менга ишонинглар, — деди Тўнка.

Унга ишонишмади. Қўпормоқчи бўлиб кетмон уришганда, увалаииб кетди. Илдизигина эмас, сирти ҳам пўк экан...

НОТАВОН КЎНГИЛ

— Одамлар мендан қўрқишади,— деди кафтларини бир-бирига ишқаб Пашша.— Шунинг учун қаерга бормай, мендан нарироқ қочишади...

Нотавон кўнгил-да! Ундан ҳазар қилишларини қаёқдан билсин?

МЕНГА НИМА?

— Тутун ҳиди келяпти...

— Келса келар, менга нима? — деди лоқайд.

— Тутун ҳиди сенинг қишлоғинг тарафдан...

— Э-э, менга нима?!

— Маҳаллангда кимнингдир уйи ёняпти, шекилли. Ана, қара, одамлар қўлида челак билан ўша томонга чопишяпти...

— Ёнса ёнар, менга нима?

— Ие, ёнаётган сенинг уйинг экан-ку!

— Мени... А?! Нима, нима!? Вой-дод, ёрдам, ёрдам... Лоқайд ҳаллослаганча чопа кетди.

Зоҳиджон НЕЪМАТОВ,
Фарғона область, Бағдод район, Бағдод посёлкаси.

Бир қайнови ичида гаплар

⊙ Кеп қолинг, ширин каллага...

(Қассобнинг гапидан).

⊙ Қизларнинг сочини эмас, ўзларини ҳам «Қизил китоб»га киритиш керак.

(Редакцияга келган мактубдан).

⊙ Аёллар бўлмаганда эркаклар аллақачон яна маймунга айланган бўлар эди.

(Ҳайвонот боғидаги шиор).

⊙ Янги очилган «Ширин сомса» кооперативи аҳолидан чекланмаган миқдорда пиёз харид қилади.

(Симёғочдаги эълондан).

⊙ Ҳурматли ўртоқлар, ҳаво булут бўлганлиги сабабли бугун учолмайсизлар.

(Аэропорт ходимининг туристларга дегани).

⊙ Эримни «цветной» қилишингиз учун неча сўм тўлашим керак?

(Мижознинг фотографга қилган мурожаати).

⊙ Ҳозирги қайта қуришда биз энди «эрта келинг», «индин келинг» деб одамларни сарсон қилмаймиз, ошкоралик билан бир ой ёки икки ойдан кейин келинг деб дадил айта оламиз.

(Бюрократнинг интервьюсидан).

Дилшод ҚУЛДОШЕВ.

Бир асар тарихи

Ишончли мулоқот

«Ҳурматли редакция!

«Оқшом»нинг шу йил 24 сентябрь, шанба сонида Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Салоҳиддин Тўхтасинов билан «Тановар» қўшиғи ҳақидаги суҳбатни мароқ билан ўқиган эдик. Суҳбат охирида бастакор халқимизнинг бу суюкли қўшиғи ҳақида яна ҳикоя қилиб беришга ваъда берган эди.

Илтимос, имкони бўлса Салоҳиддин Тўхтасинов билан «Тановар» ҳақидаги суҳбатнинг давомини эълон қилсангизлар.

Шоҳиста ИСЛОМОВА, Ҳамида АҲМЕДОВА, Ҳанифа УСМОНОВА ва бошқалар.

„ТАНОВАР"

Телефон жиринглаб қолди.

— Мен Салоҳиддин акангизман. Анча-мунча айтиб берса бўладиган гапларим бор.

Яна Тўхтасин Жалиловдек хассос бастакорнинг қадами теккан зиналардан кўтарилдим. Эшик тепасидаги қўнғироқни босдим.

— Кираверинг, эшик очиқ.

Салоҳиддин Тўхтасинов радио олдида нима биландир овора эканлар.

— Сизни музика билан кутиб олишга тайёргарлик кўраётувдик, — кулдилар у киши.

Пластинка айланиб, дилни энтиктирувчи оҳанглар янграй бошлади. Кейин Меҳри Абдуллаеванинг хониши эшитилди:

«Оҳ, ўзим айланайин-эй, гирён кўзингдан-ай...

Қора сочим ўсиб қошимга тушди-ей...».

Ялт этиб Салоҳиддин акага қарадим. У киши кўзларини юмиб, хонандага қўшилиб хиргойи қиларди:

На савдолар менинг бошимга тушди...

Мунис оҳангнинг сўнгги садолари тингач, Салоҳиддин ака менга ўгирилди.

— Бу менинг фикримча, ҳақиқий «Тановар». Сўзларини қаранг. Халқимиз тенги йўқ заргар. Музикасини айтмайсизми! Юракни ёндираман дейди-я. «Ёввойи «Тановар» деб ҳам юритилади.

— «Ёввойи «Тановар?»

— Ҳа.

— Унда, «Сумбулаю сумбула», билан бошланадигани-чи?

— У марғилонча «Тановар». «Энди сендек жонон қайдадир» эса фарғоначаси. «Бойвачча «Тановар» ҳам дейди халқимиз.

— Жуда номи ғалатими?...

— Нега? Ҳеч ҳам ғалатилиги йўқ.

— «Ёввойи «Тановар» қаердан келиб чиққан?

— Энди айтмасам бўлмас. Водийда Сойбўйи деган жой бор, эшитган бўлсангиз керак. Инқилобгача Николай подшо даврларида ўша ерда исловатхона бўлган. Ночор оилалар ўз қизларини сотишган. Наилож, замон шундай бўлганди. Кўпинча махсус кишилар чиройли қизларни ўғирлаб келиб, исловатхонага пуллашган. Тасаввур қиляпсизми?

Мен тасаввур қилардим. Кўз ўнгимда эса хаёлларим жонланарди.

Ҳуриниссо ҳурдек бўлиб камолга етди. Унинг ёқут лабларию, ширмой юзларига қуёш боқиб тўймасди. Қаддини кўриб сарв, ҳуснини кўриб товус хижолат бўларди.

— Ҳай, бечора Матмусанинг бахтига харидори яхши жойдан чиқсин-да, — дейишарди қўни-қўшнилар.

Ҳуриниссони Арслон деган йигит кўз остига олиб қўйганди. У бўлар-бўлмасга Ҳуриниссонинг кўчасидан ўтаверар, бир тавақали эшигини кўрганда чуқур оҳ тортарди. Йигитнинг бу оҳлари Ҳуриниссога етиб борди. Унинг юраги ўртаниб кетди. Аммо қачон, қандай қилиб дийдорини кўради!!

Бир сафар сайлда Арслон билан Ҳуриниссо рўбарў келишди. Кўзлар юрак тубидаги оташин муҳаббатдан ҳикоя қиларди.

— Сени севаман! — тепарди йигитнинг юраги.

— Сени севаман! — ҳуркак оҳудек ўйнарди қиз қалби.

Оҳ, қизим бу сайлда биргина Арслон кўрган бўлса кошки эди! Шу куни сайл тугаб қолаёзганда Ҳуриниссонинг ортидан бир аёл чақириб қолди.

— Ҳой, оппоқ қиз, қайси маҳаллада турасан!

Ҳури айтди.

— Бирга кета қолайлик. Мен ҳам сенга қўшни маҳаллада яшайман.

Икковларининг йўли тўсилди. Номаълум йигитлар кўз очиб юмгунча Ҳуриниссонинг кўзини боғлашди. У ўзига келганда безатилган, ҳашамдор уйда эди. Ёнида бояги аёл!

— Сизни ҳам олиб келишдими, холажон!

—Сени мен олиб келдим бу ерга!

— Нега!

— Бахтингни топасан бу ерда!

Ҳуснингнинг шайдолари гаҳ десанг қўлингга қўнади.

Ҳуриниссо фарёд қилди, дод солди. Аммо начора. Бўлар иш бўлди, бўёғи синди.

Гўзал қиз ўзини ерларга отиб йиғлади. Аҳволидан, ҳаётдан, дунёнатсизликдан қон йиғлади.

Кунлар ўтди. Ҳуриниссо она қишлоғини соғинар, Арслоннинг мардона нигоҳи кўз олдига келаверарди. Қиз зардобга тўлган юрагини очиб, сой сувларига, елларга дардини сочиб юборди:

Қора сочим ўсиб қошимга тушди
Не савдолар менинг бошимга
тушди...

— Ана шунақа, — деди Салоҳиддин ака оғир тин олиб.

— «Тановар»нинг 3 таси ҳақида гаплашдик. Қолганлари-чи?

— Сизга бир сир айтай. Мабодо мен «Тановар» музикаси билан бир иш қилмоқчи бўлсам, дастлаб «Тановар»нинг ўзига мурожаат қиламан: ««Тановар», азизим, сендан бир куй чиқармоқчиман, уни сенга йўлдош қиламан».

Менимча бошқа бастакорлар ҳам шундай йўл тутишса ажабмас.

— Демоқчисизки, қолган куйлар ҳам шу уч «Тановар» асосида вужудга келган.

— Шундай десак ҳам бўлади. Узоққа бормайлик. Алексей Козловский яратган «Тановар» симфоник асари бор. Халқимизнинг қадимий куйи оркестр ижросида жуда таъсирли эшитилади.

СССР Халқ артисти Ҳалимахоним Носирова оркестр жўрлигида «Тановар»ни ижро этган. Қўшиқмисан қўшиқ. Бу ҳам «Тановар»нинг биттаси десак бўлади.

— Марҳум Тўхтасин Жалилов ҳам бу куйни ёзиб олган эканларми?

— Ёзиб олгангина эмас, ижро ҳам этганлар.

Бу 1936 йилда бўлган эди. Ашулачиларнинг кўрик-конкурси ўтказилганда дадам «Елғиз», «Бўстон» ашулаларининг ўртасида «Тановар»ни ижро этганлар.

Муқимий номидаги музикали драма ва комедия театри саҳнасида намойиш этилган Ҳамзанинг «Холисхон» спектаклини биласизми? Спектаклда Холисхон дутор чертиб, қўшиқ айтадиган саҳна бор. Ўша қўшиқ «Тановар». Дадам музикали драма вариантини яратиб, пьесага киритганлар.

Худди шундай ҳолга уруш йилларида саҳналаштирилган «Ўзбекистон қиличи», «Даврон ота» спектаклларида ҳам дуч келамиз.

Ёки «Тоҳир ва Зуҳра» операсини эсланг. Операда «Ситора» номли қўшиқ бор. Мана бундай бошланарди:

Хилват топиб фалакни сайр айлади ситора.

Энди оҳангига эътибор беринг. «Тановар»ни эслатяптими?

Комил Яшиннинг «Нурхон» музикали драмасида Кимё арияси бор.

Тўрт девор ичра топилмас юраги қон мен каби...

Лутфи ая айрича бир дард, шикасталик билан ижро этадиган бу ария ҳам, эътибор берган бўлсангиз, «Тановар»ни эслатади.

Бу мисоллардан қандай хулосага келиш мумкин? «Тановар» халқимизнинг энг машҳур куйи, юрак ҳақидаги, муҳаббат ҳақидаги энг мунис қўшиғи. Шунинг учун ҳам мен энг яхши музика ва қўшиқларни «Тановар» сифатида кўргим келади.

— Ёшлардан кимларнинг ижроси сизга маъқул?

— Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг республика халқ ижодий уйида «Нафосат» ансамбли бор. Мен ҳозир шу ансамблнинг музика раҳбариман. Ансамблдаги Мавлудахон қизим жуда яхши ижро этяпти.

— «Тановар»ни Мукаррама Турғунбоева ижроси ҳақида нима дея оласиз?

— О, у рақс эмас эди. У қўшиқ эди. Опа «Тановар»ни ўзи яратди. Лекин халқига мерос қилиб ташлаб кетди.

— Алексей Козловский «Тановар» балетини ҳам ёзган экан...

— Ҳа. Алишер Навоий номидаги Академик Катта театрда саҳналаштирилган. Балет — раққосалар, умуман, ўзбек аёли ҳақидаги ажойиб асар. Бош ролни СССР Халқ артисти Бернора Қориева ижро этган.

— Салоҳиддин ака, мазмунли суҳбатингиз учун сизга катта раҳмат. Янги-янги қўшиқлар яратиб, халқимизни хушнуд этаверинг.

— Раҳмат!

Санъаткорнинг ороми бўлмайди. Чунки у ижодкор. Санъаткорнинг бўш вақти бўлмайди. Чунки у ижодкор.

Бутун талантини, истеъдодини мусиқага, демакки санъатга, халққа бахш этиб келаётган санъаткорлар орасида Тўхтасин Жалиловнинг ўзига хос ўрни бор.

Тўхтасин Жалилов Ҳамза билан учрашган санъаткор. Унинг ўгитларидан баҳраманд бўлган, шу ўгитнинг дастлабки меваси «Сигнал» куйини ёзган бастакор.

Худди шундай, санъат оламида Тўхтасин Жалиловлар сулоласининг ҳам ўз ўрни, ўз овози бор. Шу сулолага мансуб санъаткорлар: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Деҳқонбой Жалилов билан Зуҳра Шерматова, Холидахон Жалиловани ким билмайди!

Салоҳиддин Тўхтасинов билан Райҳон Тўраева уч фарзандни камолга етказди. Обидахон, Ойдинхон, Камолиддинжонлар халқ хизматида.

Салоҳиддин ака хурсандлик билан Обидахонга нега бу исм қўйилганини ҳикоя қилди:

— «Муқимий» спектакли қўйилаётган эди. Биласиз, бу спектаклга ҳам дадам музика басталаганлар. Опам Эътибор Жалилова Обида ролини бажарардилар.

Театрга кириб борганимда Раззоқ акага дуч келдим.

— Ҳа, тинчликми! — сўради у киши.

— Қизчалик бўлдим! — дедим хурсанд. — Бугун туғилди!

— Бугун туғилди! Ундай бўлса исми Обидахон бўлсин. Суюкли бўлсин! — дедилар. — Лекин санъаткор бўлмади. Энди учинчи авлод — невараларимдан—улар еттита — умидим.

Салоҳиддин аканинг ҳаётида бу каби унутилмас лаҳзалар жуда кўп.

Мен бастакорга ҳавас қиламан. Унга кексалик бегона. Чунки унинг қалбида мусиқа ишқи, санъат ишқи ёниқ.

Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.

Р. Шарипов фотолари.

Ҳангомалар

Бир киши меҳмон чақирган экан. Зиёфат ичкиликсиз ўтибди. Лекин меҳмонлардан бири мастликда айбланиб, кўчада қўлга олинибди.

— Қаерда ичдинг! — деган саволга:

— Меҳмонда ичкилик билан сийламаган бўлсалар ҳам... лекин... қўл ювиладиган хонага кириб ўша ердаги тиш пастасини сиқиб яладим, кейин ботинка мойини топиб уни нонга суриб едим, одеколон бор экан, ичиб қуритдим, — дебди маст.

Ичмай, яламай тура олмайдиган бундай расвонинг қилиғи барчани ҳайратга солди.

⊙

Театр режиссёри артистларга кўрсатма берди:

— Сизлар биринчи ва иккинчи пардадаги сўзларнигина ёдланглар. Учинчи пардада барча томошабинларни уйқу элитиб, нима ҳақида сўзлаганларингизни барибир тушунмайдилар!

⊙

Врачнинг қабулига кирган киши семизлигидан шикоят қилди:

— Ўртоқ врач, озишнинг йўли топилмайдими!

— Нега топилмасин, топилади. Бекатларда трамвай кута-кута чарчаб, озиб, соғайиб кетганларни кўрганингиз йўқми! Трамвай кутинг ёки ичи одамга тўла машинага чиқиб олинг, тамом-вассалом.

⊙

— Мавжудахон чиройли қиз, у менга турмушга чиқишни орзу қилади! — деди бир йигит иккинчисига.

— Нега уйлана қолмайсан!..

— Эй, ахир хотиним, болам борку, уларни нима қиламан! Берган маслаҳатингни қара-ю... сенинг йўриғинг бошқа, сен бўйдоқсан, агар ўша қизга уйлансанг, мени зўр ташвишдан қутқарган бўласан.

— Кечирасан, мени ким деб ўйладинг! Хотини бор, эрга... маъшуқлик изҳор қилувчи ундай саёқ «қиз»га сира уйланмасман! — деди жаҳл билан иккинчи йигит.

Турғунбой ҒОЙИПОВ.

Келинг, бир кулишайлик

Габрово хандалари

БАХТСИЗЛИК

— Поездда кетаётган вақтингизда бирон бир бахтсизликни бошингиздан кечирганмисиз! — деб сўрадилар габроволикдан.

— Бўлмасам-чи! Бир куни ойнадан атрофга қарайман деб, қўлимдан колбасани тушириб юборганман!

КОСМИК АСРДА

Магазин витринаси олдида туриб, габроволикнинг хотини эрига деди:

— Шундай шуба олгим кеяптики!

— Қўйсанг-чи, азизим! — деди эри. — Қандай қилиб бу нарсани хаёлингга келтирдинг! Наҳотки космик ракеталар асрида сен ибтидоий одамга ўхшаб пўстинга ўраниб юролсанг.

БЎШ ШИША

Кунлардан бир кун габроволикка кичик шиша идиш зарур бўлиб қолди. Бир идиш топилди, лекин унинг ичида озгина йод бор эди. Йодни тўкиб ташлашга кўзи қиймаган габроволик бармоғини кесиб йодни сурди, сўнгра бўш шишадан фойдаланди.

ЁНҒОҚ

Габроволик бир киши ўғли билан опасиникига меҳмонга борди. Улар қайтаётганда мезбон болани чақириб:

— Ҳовучингни оч, — деди, — ёнғоқ бераман.

— Яхшиси дадамникига сола қолинг.

— Нима, сен ёнғоқни ёмон кўрасанми!

— Яхши кўраман, аммо дадамнинг ҳовучлари каттароқда! — деди бола.

Сайфулло НАМОЗОВ таржималари.

ТЕЛЕПРОГРАММАЛАР

Душанба — 24 октябрь

⊙ МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Футбол шарҳи. 9.35 Мультфильмлар: «Бошмоқлар», «Қўнғиз ва чумоли», «Чалкашлик». 10.00 «Декрет». Ҳужжатли фильм. 10.20 Янгиликлар. 10.30 «Саёҳатчилар клуби»нинг очиқ мажлиси. 12.10 «Қўшиқ излаб».

* * *

16.00 Янгиликлар. 16.15 «Қайта қуриш прожектори». 16.25 «Беш йиллик: ишлар ва одамлар» туркумидан ҳужжатли фильм премьераси. 16.55 «Мен, сен ва биз ҳаммамиз биргаликда». 17.40 «Қрим элегияси». Қримнинг биринчи комсомол қизи М. Г. Кустова ҳақида. 18.05 Шеърият лаҳзалари. «Бизнинг студияда». 18.10 К. Дебюсси Виолончель ва фортепьяно учун соната. 18.25 XIX партия конференцияси белгилаб берган йўлдан. «Қайта қуриш ва илмий ҳамда техника зиёлиларининг янгича тафаккури» мунозара клубининг биринчи мажлисидан репортаж. 19.00 Футбол шарҳи. 19.30 О. Заградник. «Бонгли соат учун соло». М. Горький номли ССР Иттифоқи Москва Бадиий академик театрининг фильм - спектакли. 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожектори». 22.15 Т. Абуладзе фильмлари телеэкранда «Орзу дарахти». 24.00 «Дунё воқеалари». 00.15 1988 йил қўшиқлари.

⊙ МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

⊙

ЎҚУВ ПРОГРАММАЛАРИ

12.55 «Евгения Гранде». Бадиий фильм. («Мосфильм). 14.30 «Қадрдон ўтмиш» туркумидан телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси. 15.05 Янгиликлар. 15.25 «Тезлик». Бадиий фильм субтитр билан.

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.45 «Маэстро». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 18.55 И. Бунин. Ҳикоялар. СССР халқ артисти И. Соловьев ўқийди. 19.25 Реклама. 19.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Халқаро панорама». 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожектори». 22.15 «Қайтадан тиклашни сўраймиз», «Фидойи шахслар» туркумидан. 23.15 «Тонгги почта». Музикали кўрсатув (такрор.). 23.45 Янгиликлар. 23.55 «Лев Толстой ҳақида сўз». Тўрт серияли телевизион ҳужжатли фильм. 1-фильм.

⊙ Ўз ТВ

16.00 Болалар учун фильмлар. 16.25 «Эҳтиёт бўлинг, илонлар». Бадиий фильм. («Ўзбекфильм»). 1-серия. 17.30 Табиатшунослик. Ўзбекистонда куз. 18.05 Янгиликлар. 18.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.15 «Халқаро сиёсатнинг муҳим воқеалари». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 Долзарб интервью. 20.30 «Ахборот». 20.55 «Қўшиқларда севгим садоси». Музикали программа. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 22.15 Ш. Бошбеков. «Темир хотин». М. Горький номли Фарғона область музикали драма ва комедия театрининг спектакли. 00.15 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 Тошкент Давлат маданият институти студентлар рус халқ чолғулари оркестри чалади. 20.00 Болалар учун фильм. «Қойилмақом Фердинанд». 20.55 Хотин-қизлар командалари ўртасида чим устида хоккей бўйича СССР чемпионати. «Политотдел»—«Связист» (Боку).

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ.

Сешанба — 25 октябрь

⊙ МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 «Мен, сен ва биз ҳаммамиз биргаликда». 9.50 О. Заградник. «Бонгли соат учун соло». М. Горький номли ССР Иттифоқи Москва Бадиий академик театрининг фильм-спектакли. Танаффус пайтида (11.00) — Янгиликлар. 12.00 Мамлакат телевидение студиялари ҳужжатли фильмлари премьераси.

* * *

15.55 Янгиликлар. 16.05 «Қайта қуриш прожектори». 16.15 Удмуртия телевидениесининг программаси. 17.05 «Болакай борарди, бойқуш учарди...». Мультфильм. 17.25 Концерт. Тюмендан кўрсатилади. 17.45 Болалар учун фильм. «Кичик машинистнинг катта сафари» (ГДР). 18.45 «Инсон ва қонун». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Ўзимиз уй қуриб, ўзимиз яшаймиз». Ёшлар турар жой комплекси ҳаракати ҳақида. 22.15 «Музикали хонадон» Совет — Австрия программаси. 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожектори». 22.15 «Музикали хонадон». Совет — Австрия программасининг давоми. 23.40 «Айни жорий этиш вақти». «Ихтирочи ва рационализатор—88» кўргазмаси ҳақида. 23.50 «Дунё воқеалари».

⊙ МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

⊙

ЎҚУВ ПРОГРАММАЛАРИ

12.55 «Осмон дарвозаси». Бадиий фильм. («Мосфильм). 14.20 Шаҳарлар ва йиллар. «Ашхобод». Телевизион ҳужжатли фильм. 14.45 Янгиликлар. 14.55 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Мардлик» (А. Довженко номли киностудия). 1-серия. 16.00 Совет қўшиқларидан концерт.

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.40 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 19.30 «Музикали киоск». 20.00 Ритмик гимнастика. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Шарқий Сибирь» киножурнали. 21.00 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожектори». 22.15 Иттифоқдош республикалар студияларининг фильмлари. 23.45 Янгиликлар. 23.50 «Лев Толстой ҳақида сўз». 2-фильм.

⊙ Ўз ТВ

16.00 «Уфқ». Киноальманах. 16.40 «Эҳтиёт бўлинг, илонлар». Бадиий фильм. 2-серия. 17.45 Янгиликлар. 18.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. 19.50 «Демократия сабоғи». Ҳужжатли фильм. 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.20 «Дўстларимиз тароналари». Озарбайжон «Чанлибель» чолғу ансамблининг концерти. 20.30 «Ахборот». 20.50 Республика мақомчилар конкурси лауреати Р. Қурбонов ижро этади. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 22.15 «Долзарб дамлар қадри». 22.35 «Нафосат». Хотин-қизлар учун программа. 23.45 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Қалб кўри». Ҳужжатли фильм. 19.50 «Харидор манфаатлари йўлида». Тошкент Марказий универсал магазини мисолида республикада савдони ташкил этишнинг янги формалари ҳақида (рус.). 20.10 «Ой бориб омон қайт». Бадиий фильм. («Ўзбекфильм»).

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

Чоршанба — 26 октябрь

⊙ МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 «Мангу сизнинг...». Фильм-концерт премьераси (Таллин). 10.00 «Дўстлар». Мультфильм. 10.15 Янгиликлар. 10.25 «Умринг боқий бўлсин, Ер!». 11.25 Духовой чолғулар квинтети чалади. 12.00 Болалар учун фильм. «Кичик машинистнинг катта сафари» (ГДР).

* * *

16.00 Янгиликлар. 16.10 «Қайта қуриш прожектори». 16.20 «Мушкул аҳвол ёки оиланинг оддий ва байрам кунлари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 16.50 «Сенинг ленинча кутубхонанг». В. И. Ленин. «Ёшлар союзларининг вазифалари». 17.45 Австрия телевидениесининг программаси. 18.25 Футбол. Европа чемпионларининг кубоги. 1/8 финал. «Стяуа» (Бухарест) — «Спартак» (Москва). Руминиядан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида (19.15) — «Дунё воқеалари». 20.20 Ёшлик куйлайди ва рақсга тушади. 20.35 Қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар премьераси. 21.20 «Қайта қуриш прожектори». 21.30 «Время». 22.00 Футбол, УЕФА кубоги. 1/16 финал. «Динамо» (Минск) — «Виктория» (Бухарест). Минскдан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида (22.45)— «Дунё воқеалари». 23.50 «Хотиралар билан яшашимизга ҳали эрта».

⊙ МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

⊙

ЎҚУВ ПРОГРАММАЛАРИ

13.05 «Дон Жуаннинг армони». Бадиий фильм. 14.30 «Катталар ва болалар» туркумидан телевизион ҳужжатли фильмлар. 15.00 Янгиликлар. 15.10 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Мардлик». 2-серия. 16.15 Чех Давлат филармонияси симфоник оркестрининг концерти.

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.40 П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. В. Чернов. 19.40 «Ҳаракат хавфсизлиги учун». 20.30 Тунингиз хайрли, бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Бу ҳаммаси у ҳақда». Навоий шаҳри комсомолларининг муаммолари ҳақида телеочерк. 21.10 «Аҳоли рўйхати ҳисобчиси». Илмий-оммабоп фильм. 21.30 «Время». 22.00 «Қайта қуриш прожектори». 22.10 Иттифоқдош республикалар студияларининг фильмлари: «Лучафэрул». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Телефильм-Кишинэу»). 23.35 Янгиликлар. 23.40 «Лев Толстой ҳақида сўз». 3-фильм.

⊙ Ўз ТВ

15.00 «Табиат ва биз». Кинопрограмма. 16.00 «Фавқулодда топшириқ». Бадиий фильм. 17.45 Янгиликлар. 18.00 Мактаб ўқувчилари учун «Пионерлар мамлакатида». 18.45 ВЛКСМ 70 йиллигига. «Йигит бўлиб туғилмайдилар». «Биз — интернационалистлармиз» туркумидан. 19.30 «Халқ контроли экрани» (рус.). 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 Долзарб интервью. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Санъат олами». 21.20 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 21.30 Москва. «Время». 22.00 ВЛКСМ 70 йиллигига. «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Қувноқлар ва зукколар». Фарғона областининг Тошлоқ ва Қува районлари командалари учрашадилар. 23.40 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА.

18.55 «Тинч тергов». Бадиий фильм. 20.00 «Ёзувчи ва замон» (рус.).

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

Пайшанба — 27 октябрь

⊙ МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 «Кимўзар». Мультфильм. 9.15 Футбол. Европа кубоклари. 10.55 Янгиликлар 11.05 «Оқшом баррикадаларида». Ҳужжатли фильм премьераси. 11.25 Челябинск филармониясининг фортепьяно триоси чалади. 12.00 «Якшанба кунги сайрлар», «Синовчи». Қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар.

* * *

16.00 Янгиликлар. 16.10 СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 16.20 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 17.10 «Музикали хазина». Д. Шостакович. Скрипка ва фортепьяно учун соната. 17.45 Иқтисодий билимлар асослари. «Агро» тележурнали. 18.15 Кельн — Волгоград телекўприги. 19.35 «Дунё воқеалари». 19.50 Футбол. Кубок эгаларининг кубоги. 1/8 финал. «Рода (Голландия) — «Металлист» (Харьков). Голландиядан кўрсатилади. 21.30 «Время». 22.05 СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 «Қандай гўзал бу олам». Композитор А. Тумановнинг қўшиқчилик ижоди ҳақида фильм-концерт премьераси (Ереван). 23.45 Катталар учун мультфильмлар. 00.05 «Дунё воқеалари». 00.20 «Учови бош ролда». Телевизион ҳужжатли фильм.

⊙ МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

⊙

ЎҚУВ ПРОГРАММАСИ

13.05 «Лучафэрул». Телевизион бадиий фильм.1-серия. 14.25 «Ойкуменадаги атом станцияси». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 14.50 Янгиликлар. 15.00 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Мардлик». 3-серия. 16.05 РСФСРда хизмат кўрсатган артист А. Данилов чалади (балалайка).

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.45 «Саёҳатчилар клуби»нинг очиқ мажлиси. 20.25 Реклама. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Ритмик гимнастика. 21.15 Халқ куйлари. 21.30 «Время». 22.05 СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 Иттифоқдош республикалар студияларининг фильмлари. «Лучафэрул». Телевизион бадиий фильм. 2-серия. 23.55 Янгиликлар. 24.00 «Лев Толстой ҳақида сўз». 4-фильм.

⊙ Ўз ТВ

15.00 «Совет Иттифоқи бўйлаб». Кинопрограмма. 16.00 «Умидимиз баҳори». Ҳужжатли фильм. 16.45 География. СССРда агросаноат комплекси. 17.15 «Дарахт қўшиғи». Манзарали фильм. 17.25 Совет давлати ва ҳуқуқи асослари. СССР Конституцияси — ҳаётимизнинг Асосий қонуни. 17.55 Янгиликлар. 18.05 «Объективда — қайта қуриш». Ўзбекистон Архитекторлар союзи пленуми олдидан (рус.). 18.50 «Янгича сиёсий фикрлашнинг иқтисодий аспектлари». 19.20 ВЛКСМ 70 йиллигига. «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Энг муҳим вазифа ҳақида». Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг иккинчи секретари Е. В. Гревцов билан учрашув (рус). 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.20 «Меҳнинг республикам». Ҳужжатли фильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 Тошкент область Бўстонлиқ райони «Гулёр» фольклор-этнографик ансамбли ижро этади. 21.25 Кинолавҳа. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Москва. СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 «Маорифимиз муаммолари». 22.55 «Бўстон». Тележурнал. 00.15 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

Тошкент — студентлар шаҳри.

А. Чаплигина фотоси.

Нашриёт туҳфалари

Қизиқарли китоблар

Бир қатор янги китоблар яқинда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг «Ёш гвардия» нашриёти томонидан китобхонларга ҳавола этилди.

Ёш қорақалпоқ ёзувчиларининг ҳикоялари жамланган «Бахтинг очилсин» тўпламига танилиб қолган ёш адиблар билан бир қаторда, адабиёт майдонига илк қадамини ташлаган кенжа авлод вакилларининг асарлари ҳам киритилган. Бу тўплам «Ёш гвардия» нашриёти ва Қорақалпоғистон Ёзувчилар Союзи ҳамкорлигида нашрга тайёрланди. Навбатдаги «Чашма» тўпламига эса ёш қаламкашларнинг асарларидан намуналар жамланган. Ундаги қисса ва ҳикояларда замондошларимизнинг ранго-ранг ички дунёси очиб берилади.

Ёзувчи Нурали Қобулнинг «Унутилган соҳиллар» роман-монологи ҳам ўқувчиларга ҳавола қилинди. Ҳар бир халқ тилининг равнақи учун курашмоғи керак, дунё ишларини ўрганиш, улардан бохабар бўлиш эса нур устига аъло нурдир. Филология фанлари доктори, профессор Абдузуҳур Абдуазизовнинг «Тиллар оламига саёҳат» китоби ана шулар ҳақида сўз юритади.

Шунингдек, машҳур грузин ёзувчиси Нодар Думбадзенинг «Кукарача» деб номланган китоби ҳам ўқувчилар ҳукмига ҳавола этилди. Адибнинг бу китоби ҳам аввалгилари қатори ўз ўқувчиларини топиши шубҳасиз. Ёзувчи Шоҳруҳ Акбаровнинг «Ёзги имтиҳон» деб номланган қисса ва ҳикоялар тўплами болалар ҳаёти, ўзига хос ўй-кечинмалари ҳақида ҳикоя қилади.

Ғазал — ўзбек классик адабиёти тарихининг барча даврлари ва барча намояндалари ижодида ўз мавқеини сақлаб қолган лирик жанр ҳисобланади. «Классик адабиёт жанрлари» сериясида нашр этилган «Ғазал бўстони» тўпламига классик адабиётимизнинг гўзал намуналари — ғазаллар киритилган.

Маткарим Аминов ўзининг «Оловларда тобланган ёшлик» китобида Хоразм комсомол-ёшларининг суронли йиллардаги жасорати ҳақида ўзи кўрган-билган воқеалар асосида ҳикоя қилади.

Мирзаумар ХАЛИЛОВ,
«Ёш гвардия» нашриёти ходими.

Дам олиш соатларида

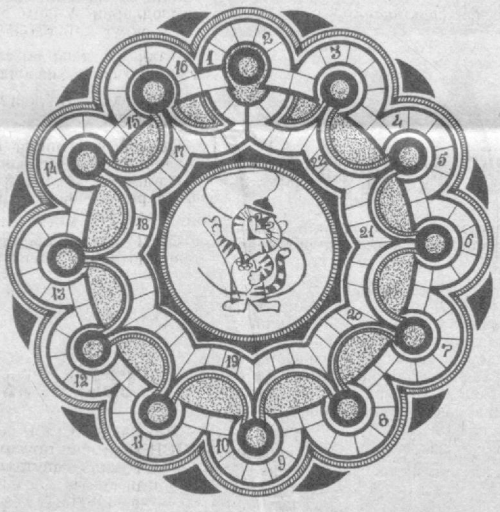

«Олимпиада совриндорлари» чайнворди

Азиз оқшомхонлар! Чайнворд саволларига тўғри жавоб топиб, Сеулда ўтказилган XXIV ёзги Олимпиаданинг совриндорларини билиб олишга ҳаракат қилинг.

1. Шпагада, шахсий биринчиликда кумуш медаль билан мукофотланган француз қиличбози. 2. Трекда, якка курашда Олимпиада чемпионлигига муяссар бўлган совет велосипедчиси. 3. СССР — Бразилия футбол матчида ҳал қилувчи ғалаба тўпини киритган мамлакатимиз футболчиси. 4. Якка кузатув пойгасида иккинчи ўринни эгаллаб, кумуш медалга сазовор бўлган Австралия велоспортчиси. 5. Аёллар ўртасида спорт гимнастикаси бўйича икки олтин ва бир бронза медалини қўлга киритган Руминия вакили. 6. Тўсинда машқ бажаришда бронза медалини қўлга киритган Совет гимнастикачиси. 7. Эркаклар ўртасида спорт гимнастикасининг кўпкураши ғолиби бўлган ватандошимиз. 8. 75 килограмлилар баҳсида учинчи ўринни эгаллаган болгар штангачиси. 9. Шу спорт турида 100 килограмм вазнда бронза медалини қўлга киритган Руминия паҳлавони. 10. Елканли спортнинг «Торнадо» класс мусобақасининг ғолиби бўлган Франция спортчиси. 11. Аёллар ўртасида 400 метрга эркин сузишда кумуш медални қўлга киритган ГДРлик сузувчи. 12. Классик курашда (57 килограмм) учинчи ўринни олган Греция полвони. 13. Эркаклар ўртасида 1500 метрга эркин сузиш мусобақасида Олимпиада чемпиони бўлган совет спортчиси. 14. Дзюдо бўйича 78 килограмм вазнда бронза медалининг совриндори бўлган совет спортчиси. 15. 110 килограмм вазнда учинчи ўринни эгаллаган ГДР оғир атлетикачиси. 16. Шахсий биринчиликда бронза медалини қўлга киритган мамлакатимиз рапирачиси. 17. Думалоқ стендга отишда биринчи ўринни олган ГДР мергани. 18. Аёллар ўртасида спринт мусобақасининг кумуш совриндори бўлган ГДР велоспортчиси. 19. Классик курашнинг 52 килограмлилар баҳсида Олимпиада чемпиони бўлган норвегиялик полвон. 20. Эркаклар ўртасида «баттерфляй» усулида сузишда чемпион бўлган Суринам сузувчиси. 21 Академик эшкак эшиш бўйича, бошқарувчисиз тўртликлар мусобақасида Олимпиада чемпиони бўлган давлат терма командаси. 22. Дзюдо бўйича 65 килограмм вазнда бронза медалига эга бўлган япон курашчиси.

Тузувчи: Фаёз ҒАФУРОВ.

Редактор Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММАЛАР

Жума — 28 октябрь

⊙ МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 «Бекинмачоқ». Халқ ўйинларининг тикланиши ҳақида. 9.35 Болалар учун фильм. «Электрон буви» (Литва киностудияси). 10.40 Янгиликлар 10.50 И. С. Бах. «Деҳқонлар кантатаси». Горький шаҳридан кўрсатилади. 11.30 «Мен Боровск расмини чизяпман». Телевизион ҳужжатли фильм. 11.55 «Инсон ва қонун».

* * *

16.00 Янгиликлар 16.15 СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 16.25 «Биргалашиб ўйлаб кўрайлик». Пионер ташкилоти қандай бўлиши керак. Свердловскдан кўрсатилади. 17.25 «Тараққиёт, ахборот, реклама». 18.10 «Шеърият лаҳзалари». 18.15 «Нега ва нима учун?» Болалар учун кўрсатув. 18.45 «Кооператор нимага қодир». 19.15 ВЛКСМ 70 йиллигига. «Фидойи шахслар». 20.00 «Интерсигнал». 20.30 Адабий-бадиий видеоканал. 21.30 «Время». 22.05 СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 Адабий-бадиий видеоканалнинг давоми. Танаффус пайтида (23.40) — «Дунё воқеалари».

⊙ МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси:

9.15 «Фёдор Тютчев». Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Г. Х. Андерсен эртаклари. 4-синф. 9.55 «Бизнинг думалоқ еримиз». Илмий-оммабоп фильм. «Юлдузли осмон жумбоқлари» туркумидан. 10.05 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.55 «Телескоплар қаердан пайдо бўлган». Илмий-оммабоп фильм. «Юлдузли осмон жумбоқлари» туркумидан. 11.05 «Сиз яратган боғ». 11.35, 12.35 Тарих. 7-синф. Александр Невский. 12.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.

* * *

13.05 «Лучафэрул». Телевизион бадиий фильм. 3-серия. 14.40 «Армия хизматига кетяпман». Ҳужжатли фильм премьераси (Украина хроникал-ҳужжатли фильмлар студияси). 15.30 Янгиликлар. 15.40 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Мардлик». 4-серия. 16.45 Мюнхень камер оркестрининг концерти.

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.40 Шимолий Осетия АССР Давлат «Алан» рақс ансамблининг концерти. 19.30 «Қишлоқ янгиликлари». 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Рус хор куйлари. 21.10 «Ҳамма таклиф этилади». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ростов-Дон). 21.30 «Время». 22.05 СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 Чет эл фильмлари экрани. «Бедарак йўқолган швед» (ВХР, Швеция). 23.40 Янгиликлар. 23.50 Гитарачи Э. Веласко чалади (Мексика).

⊙ Ўз ТВ

15.00 «Ягона оилада». «Молдавия». Молдавия телевидениесининг программаси. 16.00 Ҳужжатли фильм. 16.45 Жамиятшунослик. Материалистик дунёқараш. 17.15 Янгиликлар. 17.30 ВЛКСМ 70 йиллигига. «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Сенинг замондошинг». Самарқанд шаҳар комсомол комитети ҳузуридаги ёшлар ташаббуси фондининг иши ҳақида (рус). 18.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Карпати» АСК (Львов). «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Нисий тулпорлари». Телефильм. 19.50 «Йўлда айтилган эртак». Мультфильм. 20.00 «Ахборот» (рус). 20.15 Долзарб интервью. 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Москва. СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 «Долзарб дамлар қадри». 22.35 ВЛКСМ 70 йиллигига. «Ёшлик» студияси кўрсатади. 3-студия». Уч авлод учрашуви. 00.05 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

Шанба — 29 октябрь

КОМСОМОЛ ТУҒИЛГАН КУН

⊙ МТ I

7.00 «120 минут». 9.00 «Босфор». Ҳужжатли фильм (Туркия). 9.30 «Нега ва нима учун?». Болалар учун кўрсатув. 10.00 «Самарқанд жилолари». Концерт. Тошкентдан кўрсатилади. 10.30 «РКСМнинг 1 съезди. 70 йил ўтгач». 11.30 «Социализм мамлакатларида». 12.00 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». Калининград саноат корхоналарида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳақида. 12.30 «Альтернатива». СССРда «Олимлар Пагуош ҳаракати» 38-конференцияси ҳақида. 13.30 «Ашмарен созандалари». Кемероводан кўрсатилади. 13.45 «Дунё воқеалари». 14.00 Аслини олганда... «Бош Универсал магазинида бир ярим соат.» 15.30 «Мен сўзнинг қудратини биламан» (Владимир Маяковскийчасига монолог). Ленин комсомоли номли театр фильм-спектакли. 16.55 СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 17.05 «Спутник» тўй саёҳатларига таклиф этади». Ҳужжатли фильм премьераси. 17.25 Халқаро программа. Фокусда-проблема. «Осиё Тинч океани регионы; мулоқот, тинчлик, ҳамкорлик». «Бўлинган орол умиди.» Кипр ҳақида. 18.25 ВЛКСМ 70 йиллигига. «Дублёр иш бошлади». Бадиий фильм («Ленфильм»). 20.00 «Время». 20.35 «Аҳоли рўйхати ҳисобчиси». Илмий-оммабоп фильм. 20.55 ВЛКСМ 70 йиллигига. Москвадаги Ёшлар саройидан репортаж. 24.00 Ижодкор ёшлар концерти. 01.30 Янгиликлар.

⊙ МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика.

«Тафаккур» программаси

8.45 Студия таништиради. «Билим қирралари». (Киев). 9.35 Сенинг ленинча кутубхонанг, «Ёшлар союзларининг вазифалари». 10.20 «Здоровье». Илмий-оммабоп фильмлар: «Ўзингни ўзинг асра», «Белгилар», «Рулда маст киши». 11.05 «Ҳайвонот оламида». 1. Жониворлар учун магазин. 2. Дельфинлар. 3. Муваффақиятли учрашувлар. (ВХР). 4. Хатларга обзор. 5. «Гўзал Матадора». (Испания). Кўрсатувни Н. Н. Дроздов олиб боради. 12.10 «Компьютер билан мулоқот». ЭҲМни интеллектуаллаштириш, ёшларда компьютер саводхонлигини тарбиялаш муаммолари ҳақида. 12.55 «Инсон. Ер. Коинот». Сунъий йўлдошлар ва космик парвозлар ёрдамида ер атрофи бўшлиғини тадқиқ этиш. 13.55 Фалсафий суҳбатлар. «Инсон, фан, жамият». Кўрсатувда В. С. Степан — СССР ФА мухбир аъзоси, Б. Г. Юдин — фалсафа фанлари доктори, В. П. Зинченко — СССР Педагогика фанлари академиясининг мухбир аъзоси, Г. С. Поспелов — академик, В. Н. Кудрявцев — академик, Р. Г. Яновский—СССР ФА мухбир аъзоси иштирок этадилар. Кўрсатувни СССР фалсафа жамиятининг президенти, академик И. Т. Фролов олиб боради. 14.55 «Юрак калитини излаб». Бадиий фильм, субтитр билан. («Ленфильм»). 16.30 «Берлинда меҳмонда». К. Пендерецкий, Виолончель ва оркестр учун 2-концерт. 17.05 «Кинопанорама». 18.35 «Шофёр балладаси». Телевизион ҳужжатли фильм. 19.15 О. Меликов. «Севги афсонаси» балетидан парчалар. 19.45 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.00 «Время». 20.35 СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 20.45 «Фақат мен биламан». Бадиий фильм («Ленфильм»). 22.15 Янгиликлар. 22.20 Телевизион ҳужжатли фильм.

⊙ Ўз ТВ

9.00 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа.

* * *

10.00 «Экранда — комсомол». Телефильм («Лентелефильм»). 19.20 «Ҳужжатли экран». Кинокўрсатув. 11.30 «Афсонага айланган қиз». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (рус.). 12.25 «Эстрада калейдоскопи». 13.30 «Техника ижодиёти мактаби» (рус.). 14.10 Мактаб ўқувчилари учун «Қўшиғим, жон қўшиғим». 14.50 «Замандас». Қишлоқ хўжалиги ходимлари учун программа (қозоқ тилида).

* * *

17.10 Кўрсатувлар программаси. 17.15 «Билмасвой рулда». Мультфильм. 17.35 ВЛКСМ 70 йиллигига. Ўсмирлар учун. «Ровесник» (рус.). 18.20 ВЛКСМ 70 йиллигига «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Улар биринчилардан эдилар». Комсомол тарихидан 19.00 «Ахборот» (рус, ўзб). 19.30 Ёш ижрочилар концерти. 20.00 Москва. «Время». 20.35 Москва. «Аҳоли рўйхати ҳисобчиси». Илмий-оммабоп фильм. 20.55 Москва, ВЛКСМ 70 йиллигига. Москва Ёшлар саройидан репортаж.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ.

Якшанба — 30 октябрь

АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ ХОДИМЛАРИ КУНИ

⊙ МТ I

8.30 Янгиликлар. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.30 Мультфильмлар премьераси: «Кимнинг тушига нима киради», «Пантелей ва қўрғич». 9.50 «Спортлото» тиражи. 10.00 «Будильник». 10.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!» 11.30 «Тонгги почта». Музикали кўрсатув. 12.00 «Очиқ эшиклар куни». СССР ФА вице-президенти, академик Е. А. Велиховнинг В. И. Ленин номли МДПИ студентлари ва ўқитувчилари билан учрашуви. 13.00 «Музикали киоск» 13.30 «Қишлоқ янгиликлари». 14.30 «Здоровье». Илмий-оммабоп фильмлар: «Ўзингни ўзинг асра», «Белгилар», «Рулда маст киши». 15.15 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Чўпон, Янка». 2-серия («Беларусьфильм»). 16.20 «Россиянинг буюк кишилари. Станиславский». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («ЦНФ). 16.50 Мультфильм. 17.00 «Искусство кино» журнали билан учрашув. 18.35 «Ёмғир куйи». 19.15 «Жаҳоннинг йирик музейи». Лувр. 2-серия — «Икки тиллилик ёки қадимий Месопотамия». 19.45 «Чотқол тизма тоғларида». Телевизион ҳужжатли фильм (Тошкент). 19.55 Оила экрани, «Узоқ кузатишлар». Бадиий фильм (Одесса киностудияси). 21.30 «Время». 22.05 «Марио Ланца: портретга мулоҳазалар». Фильм-концерт премьераси. 23.10 Москва — Копенгаген телекўприги. СССР Олий Совети депутатларининг Дания фолькетинги депутатлари билан учрашуви. 00.10 Янгиликлар.

⊙ МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!

«Тафаккур» программаси.

8.45 «Сиз яратган боғ». Боғларни қиш фаслига ҳозирлаш ҳамда кузда экиладиган сабзавотлар ҳақида. Кўрсатувни қишлоқ хўжалиги фанлари кандидати Б. А. Попов олиб боради. 9.15 «Уфқ киноальманахи». 9.55 «Ажойиб кишилар ҳаёти». Микробиолог З. В. Ермольева (туғилган кунининг 90 йиллигига). 10.40 «Мактаб: ўзгаришлар даври». 11.25 «Оламга саёҳат». 1. Совет Иттифоқининг кичик шаҳарлари. 2. Англия бўйлаб саёҳат. 3. Арктиканинг канадалик тадқиқотчиси Стефансон ҳақида. 4. Туялар жанги (Туркия). 12.25 Иқтисодий билимлар асослари. «Агро» тележурнали. Ижара асосида оила пудрати ҳақида. 13.00 «Агар сиз...» Тирик болалари бўла туриб дарбадар юрган қариялар ҳақида. 13.45 Рус маданияти ҳақида суҳбатлар. Биринчи туркум. 14.25 «Нима? Қаерда? Қачон?..» Телевикторина. 16.05 Александр Розенбаум куйлайди. 17.15 «Мангу ҳаракатда». Ҳужжатли фильм. 17.25 «Телевизион музикали абонемент». 18.45 «Агар мен дадам ўрнида бўлганимда». Мультфильм. 1 ва 2-фильмлар. 19.15 «Спорт ва шахс». Ю. Морозов. 20.00 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.15 П. И. Чайковскийнинг дирижёрлик репертуаридан. Союзлар уйининг Колонна залидан трансляция пайтида ёзиб олинган. 21.30 «Время». 22.05 П. И. Чайковскийнинг дирижёрлик репертуаридан (давоми). 23.05 Янгиликлар. 23.15 Бадминтон. «Литературная газета» соврини учун халқаро турнир.

⊙ Ўз ТВ

9.00 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа.

10.00 «Биргаликда куйлаймиз». Н. Норхўжаев, Б. Исроил. «Пахтакор қиз». 10.25 Спорт программаси: 1. «Шахмат мактаби». 2. Мавсум арафасида. Баскетбол бўйича СССР чемпионати олдидан. 11.15 «Қимматбаҳо бандероль». Мультфильм. 11.25 Ўқитувчилар кунига бағишланган концерт. В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саройидан трансляция пайтида ёзиб олинган. 13.00 «Дўстлик экрани» Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон телевидениеларининг биргаликдаги программаси. Фрунзедан кўрсатилади. 14.00 «Афсонага айланган қиз». Телевизион бадиий фильм. 2-серия (рус.). 15.05 «Ота-оналар университети». 15.35 «Элга хизмат: талаб ва таклиф» (рус.). 16.20 «Скрипка нималар ҳақида куйлаяпти». Қрим-татар куйлари тарихидан. 16.50 Реклама. 17.10 Кўрсатувлар программаси. 17.15 «Алдаркўса». Мультфильм. 17.25 Мактаб ўқувчилари учун. «Санъат ғунчалари». 17.55 Бугун — Автомобиль транспорти ходимлари куни (рус). 18.15 «Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари». Бухоро областидан кўрсатув. 19.30 «Сиҳат-саломатлик». Шифокорлар-пахтакорларга. 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.20 «Катта пойгалар». Телефильм («Ўзбектелефильм»). 20.30 «Ахборот». 20.50 Пахтакорлар учун музикали программа. 21.30 Москва. «Время». 22.00 «Экран таништиради». Режиссёр Т. Юнусовнинг «Унутилган куй», «Ўлган одам ҳақида қисса» фильмлари ҳақида. 23.30 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Қадимий оҳангларда». Бадиий фильм. 19.20 «Жаҳоннамо». Бадиий-публицистик программа. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Жаҳоннамо». Бадиий-публицистик программанинг давоми.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08-74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58-85; фан ва ўқув юртлари — 32-53-10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55-32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар —33-29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Р. — 14169. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 19.50 да қўл қўйилган. [График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим]. А. 9236. Тиражи — 108.220. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10